

ΠΡΑΚΤΙΚΑ της ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗΣ με αριθμό 61/26.11.2020

**της ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΕΡΕΥΝΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ του ΕΙΔΙΚΟΥ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ ΤΟΥ ΔΙ.ΠΑ.Ε.**

Σήμερα, στις 26 Νοεμβρίου 2020, ημέρα Πέμπτη ώρα 10:00 στην Αίθουσα Α4 του Κτιρίου Α του Ιδρύματος, πραγματοποιήθηκε η εξηκοστή πρώτη (61^η) συνεδρίαση της Ολομέλειας της Επιτροπής Ερευνών και Διαχείρισης του ΕΛΚΕ/Δι.Πα.Ε.

Παρευρέθηκε με φυσική παρουσία ο Πρόεδρος της Επιτροπής Ερευνών και Διαχείρισης του ΕΛΚΕ/ΔΙΠΑΕ Καθηγητής κ. Αγγελόπουλος Σταμάτιος.

Κατόπιν προσκλήσεως, συμμετείχαν, κατ' εφαρμογή των διατάξεων:

- α) Της παρ.13 του άρθρου 14 του ν. 2690/1999 (ΦΕΚ 45/τ.Α'/09-03-1999) «Κώδικας Διοικητικής Διαδικασίας» που προστέθηκε με την παρ. 7 του άρθρου 6 του ν. 3242/2004 (ΦΕΚ 102/τ.Α'/24-05-2004),
- β) της παρ. 5στ, άρθρο 70 του Ν.4386/16, όπως τροποποίησε τη διάταξη του άρθρου 19 του ν. 4009/2011 και της παρ. 2 του άρθρου 30 του Ν. 4452/2017, που αντικατέστησε τη διάταξη του άρθρου 19 παρ. 5 περ. στ' του ν. 4009/2011 και
- γ) της ΥΑ 429/2020 (ΦΕΚ 850/13-03-2020 τεύχος Β') «Συνεδρίαση συλλογικών οργάνων με τηλεδιάσκεψη»

τα κάτωθι τακτικά και αναπληρωματικά μέλη:

ΤΑΚΤΙΚΑ ΜΕΛΗ	
1. Αηδόνης Δημήτριος, Αναπληρωτής Καθηγητής, μέλος	13. Καμπατζά Βαλεντίνη, Καθηγήτρια
2. Αναστασίου Χρήστος, Καθηγητής	14. Καμπουρλάζος Βασίλειος, Καθηγητής
3. Βορδός Νικόλαος, Αναπληρωτής Καθηγητής	15. Κατσαλιάκη Κορίνα, Επίκουρη Καθηγήτρια

4. Γκείβανιδης Σάββας, Επίκουρος Καθηγητής	16. Κύζας Γεώργιος, Αναπληρωτής Καθηγητής
5. Δανιήλ Μαρία, Επίκουρος Καθηγήτρια	17. Μίνος Γεώργιος, Αναπληρωτής Καθηγητής
6. Δαυίδ Κωνσταντίνος, Καθηγητής, Αντιπρόεδρος	18. Νόττα Ουρανία, Καθηγήτρια
7. Διαμαντάρας Κωνσταντίνος, Καθηγητής	19. Παζάρσκης Γεώργιος, Επίκουρος Καθηγητής
8. Ζαχοπούλου Ευρυδίκη, Καθηγήτρια	20. Παπουτσή Ανδρονίκη, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια
9. Καζακόπουλος Αριστοτέλης, Καθηγητής	21. Τζέτζης Δημήτριος, Αναπληρωτής Καθηγητής
10. Καζάνα Βασιλική, Καθηγήτρια	22. Τσαγκάρης Απόστολος, Επίκουρος Καθηγητής
11. Καλαμπούκα Καλλιόπη, Καθηγήτρια	23. Φλώρου Γιαννούλα, Καθηγήτρια
12. Καλογιάννη Ελένη, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια	24. Χρήστου Ευάγγελος, Καθηγητής

ΑΝΑΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΑ ΜΕΛΗ

1. Ευαγγελίδης Κωνσταντίνος, Καθηγητής

Δεν παρέστησαν στη συνεδρίαση, αν και προσκλήθηκαν, τα κάτωθι μέλη:

1. Αναγνωστόπουλος Κωνσταντίνος, Καθηγητής
2. Αποστόλου Θωμάς, Καθηγητής
3. Βοζίκης Χρήστος, Αναπληρωτής Καθηγητής
4. Δημητριάδης Σωτήριος, Καθηγητής
5. Εμμανουλούδης Δημήτριος, Καθηγητής
6. Κατσίκης Ηλίας, Επίκουρος Καθηγητής
7. Κοσμίδης Κοσμάς, Επίκουρος Καθηγητής
8. Παπαδιοδώρου Γεώργιος, Καθηγητής
9. Σαββίδης Γεώργιος, Καθηγητής
10. Χασαπίδου Μαρία, Καθηγήτρια

Χρέη Γραμματέα στην παρούσα συνεδρίαση ασκεί η κα Άννα Πάτκου, Γραμματέας της Ε.Ε.Δι./Δι.Πα.Ε. Παρευρίσκονται κατά τη συνεδρίαση η Προϊσταμένη Μ.Ο.Δ.Υ. του ΕΛΚΕ/Δι.Πα.Ε. κα Θωμαΐδα Γκριμπίζη,

οι κ.κ. Καμπούτας Νικόλαος και Καλογήρου Σοφία, Ορκωτοί Λογιστές ΣΟΕΛ για τα θέματα:

- 3. «Έγκριση των ενοποιημένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων (1η οικονομική χρήση) των πρώην ΑΤΕΙ – Θεσσαλονίκης, ΤΕΙ Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης και ΤΕΙ Κεντρικής Μακεδονίας για το χρονικό διάστημα από 09/05/2019 έως 31/12/2019 και του ΕΛΚΕ Δι.Πα.Ε. για το χρονικό διάστημα από 01/01/2019 έως 31/12/2019», και
- 4. «Προσδιορισμός της οικονομικής θέσης του ΕΛΚΕ του Διεθνούς Πανεπιστημίου της Ελλάδος»

και από το Γραφείο Νομικής Υποστήριξης, ο κ. Ιωάννης Φαρίνης, για τα θέματα:

- 6. «Έγκριση εσωτερικού κανονισμού υποτροφιών του ΕΛΚΕ ΕΛΚΕ/Δι.Πα.Ε.»,
- 7. «Έγκριση Οδηγού Δημοσίων Συμβάσεων Προμηθειών και Υπηρεσιών», και
- 8. «Έγκριση Οδηγού Σύναψης Συμβάσεων Ανάθεσης Έργου και Συμβάσεων Εργασίας Ιδιωτικού Δικαίου Ορισμένου Χρόνου».

ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΗΣ

Θέμα 7: Έγκριση Οδηγού Δημοσίων Συμβάσεων Προμηθειών και Υπηρεσιών.

Η Ολομέλεια της Επιτροπής Ερευνών και Διαχείρισης του Ειδικού Λογαριασμού του Διεθνούς Πανεπιστημίου της Ελλάδος, λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις και τις προτάσεις βελτίωσης των μελών της

και μετά από διαλογική συζήτηση

ομόφωνα αποφασίζει

την έγκριση του Οδηγού Δημοσίων Συμβάσεων Προμηθειών και Υπηρεσιών (Παράρτημα 4 του Οδηγού Χρηματοδότησης και Διαχείρισης του Δι.Πα.Ε.) ως ακολούθως:

Παράρτημα

Οδηγός Σύναψης Δημοσίων Συμβάσεων Προμηθειών και Υπηρεσιών

I. Είδη δημοσίων συμβάσεων συμβάσεων

Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 66 παρ. 1 του ν. 4485/2017, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 72 παρ. 3.α. του ν. 4610/2019, η σύναψη δημοσίων

συμβάσεων προμηθειών (α. εκπόνησης μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών και β. γενικών υπηρεσιών) και έργων πραγματοποιείται σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 4412/2016, αυτοτελώς ανά έργο και ανά κατηγορία δαπάνης του εγκεκριμένου προϋπολογισμού τηρουμένων των διατάξεων του άρθρου 6 του ν. 4412/2016 ως προς τη μέθοδο υπολογισμού της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης.

1. Δημόσιες Συμβάσεις Έργων α.2 §1 περ. 6, 7 ν. 4412/2016

Συνάπτονται μεταξύ μιας (ή περισσοτέρων) αναθέτουσας αρχής και ενός (ή περισσοτέρων) οικονομικού φορέα και έχουν ως αντικείμενο την πραγματοποίηση ενός συνόλου τεχνικών (οικοδομικών ή μηχανικών) εργασιών που περιλαμβάνουν τυχόν ερευνητικές εργασίες, μελέτες κλπ, μέσω των οποίων θα υλοποιηθεί ένα **τεχνικό έργο που θα συνέχεται άμεσα με το έδαφος ή το υπέδαφος με διαρκή και σταθερό τρόπο** και για την εκτέλεση του οποίου απαιτείται η **ειδική τεχνική γνώση και επέμβαση**. Αφορά μια νέα κατασκευή, αποκατάσταση υπαρχόντων έργων και συνήθεις επισκευές των υπαρχόντων έργων. Απαιτείται η συνεργασία του Ε/Υ με την τεχνική υπηρεσία, η οποία και είναι αρμόδια να εκπονήσει σχετική μελέτη για το εκάστοτε έργο.

2. Δημόσιες Συμβάσεις Προμηθειών (α.2 §1 περ. 8 του ν. 4412/2016)

Συνάπτονται μεταξύ μιας (ή περισσοτέρων) αναθέτουσας αρχής και ενός (ή περισσοτέρων) προμηθευτή και έχουν ως αντικείμενο την **αγορά, τη χρηματοδοτική μίσθωση και τη μίσθωση** αναλώσιμων αγαθών ή άλλων ενσώματων αντικειμένων.

3. Δημόσιες Συμβάσεις Υπηρεσιών (α.2 §1 περ. 9 του ν. 4412/2016)

Συνάπτονται μεταξύ μιας (ή περισσοτέρων) αναθέτουσας αρχής και ενός (ή περισσοτέρων) παρέχοντος υπηρεσίες και έχουν ως αντικείμενο την εκτέλεση εργασιών για λογαριασμό της αναθέτουσας αρχής, την προσφορά προς αυτή άυλων αγαθών ή δραστηριοτήτων με τη μορφή ολοκληρωμένου έργου, με εξαίρεση τις υπηρεσίες που συνιστούν αντικείμενο των Δημοσίων Συμβάσεων Έργων. Διακρίνονται σε

α. Δημόσιες συμβάσεις εκπόνησης μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών.

β. Δημόσιες συμβάσεις γενικών υπηρεσιών, εξαιρουμένων των υπό α, συμπεριλαμβανομένων των συμβουλευτικών υπηρεσιών.

4. Μικτές Συμβάσεις (αρ.4 του ν. 4412/2016)

Περιέχουν στοιχεία περισσοτέρων ειδών συμβάσεων και ανατίθενται, σύμφωνα με τις διατάξεις που εφαρμόζονται στο είδος της σύμβασης που χαρακτηρίζει το **κύριο αντικείμενο** της σχετικής σύμβασης.

Αν αποτελούνται εν μέρει από υπηρεσίες και εν μέρει από προμήθειες το κύριο αντικείμενο της μεικτής σύμβασης θα είναι αυτό της συμβάσεως **με την μεγαλύτερη εκτιμώμενη οικονομική αξία**. Π.χ. αν η δημόσια σύμβαση έχει αντικείμενο ταυτόχρονα την προμήθεια προϊόντων και την παροχή υπηρεσιών, θεωρείται ως σύμβαση υπηρεσιών εάν η αξία των υπηρεσιών υπερβαίνει την αξία των προϊόντων που περιλαμβάνονται στη σύμβαση.

II. Είδη δημόσιων διαγωνισμών και διαδικασιών ανάθεσης δημόσιας σύμβασης

1. Ανοικτός Διαγωνισμός

Διαδικασία ανάθεσης δημόσιας σύμβασης που προσφέρει ευρύτερο πεδίο ανταγωνισμού. Καλείται κάθε ενδιαφερόμενος οικονομικός φορέας (φυσικά ή νομικά πρόσωπα) που έχει τα αναγραφόμενα στη διακήρυξη νομικά προσόντα να υποβάλλει γραπτή προσφορά.

2. Κλειστός Διαγωνισμός

Η διαδικασία εξελίσσεται σε δύο στάδια. Στο πρώτο στάδιο καλούνται όσοι έχουν τα νόμιμα προσόντα να υποβάλλουν αίτηση συμμετοχής. Μετά τη λήξη της προθεσμίας για την υποβολή των αιτήσεων ενδιαφέροντος, το αρμόδιο όργανο του δημόσιου διαγωνισμού αποφασίζει με βάση κριτήρια που προβλέπονται στη διακήρυξη και τις οικείες νομοθετικές διατάξεις ποιοι οικονομικοί φορείς από αυτούς που εκδήλωσαν ενδιαφέρον θα κληθούν να υποβάλλουν προσφορές. Δηλαδή προσφορά υποβάλλουν μόνο οι υποψήφιοι που προεπιλέγονται από την αναθέτουσα αρχή. Για το σύννομο χαρακτήρα του κλειστού διαγωνισμού απαιτείται η τήρηση και των δύο σταδίων της διαγωνιστικής διαδικασίας.

3. Συνοπτικός Διαγωνισμός

Απλοποιημένη διαδικασία ανάθεσης στο πλαίσιο της οποίας κάθε ενδιαφερόμενος οικονομικός φορέας μπορεί να υποβάλλει προσφορά σύμφωνα με τα οριζόμενα στα άρθρα 117 και 327 του Ν.4412/2016. Επιτρέπεται όταν η εκτιμώμενη αξία της σύμβασης είναι ίση ή κατώτερη από το ποσό των εξήντα χιλιάδων (60.000,00) ευρώ μη συμπεριλαμβανομένου Φ.Π.Α.

4. Απευθείας Ανάθεση

Διαδικασία ανάθεσης χωρίς εκ των προτέρων δημοσιότητα, στο πλαίσιο της οποίας η αναθέτουσα αρχή αναθέτει στον οικονομικό φορέα της επιλογής της, κατόπιν έρευνας αγοράς και διαβούλευσης με έναν ή περισσότερους οικονομικούς φορείς σύμφωνα με τα οριζόμενα στα άρθρα 118 και 328 του Ν.4412/2016. Επιτρέπεται όταν η εκτιμώμενη αξία της συμβάσεως είναι ίση ή κατώτερη των είκοσι χιλιάδων

(20.000,00) ευρώ μη συμπεριλαμβανομένου Φ.Π.Α. Η απευθείας ανάθεση διενεργείται από τις αρμόδιες υπηρεσίες της αναθέτουσας αρχής χωρίς να απαιτείται η συγκρότηση συλλογικού οργάνου προς αυτό. Μετά την έκδοση της απόφασης της απευθείας ανάθεσης η αναθέτουσα αρχή υποχρεούται να δημοσιεύσει αυτή στο ΚΗΜΔΗΣ με ποινή ακυρότητας, κατά το άρθρο 66 Ν.4412/2016.

Ειδικά για τις δημόσιες **συμβάσεις έργων, μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών** η κάθε αναθέτουσα αρχή προκειμένου να προβεί στη διαδικασία της απευθείας ανάθεσης δημοσιεύει μία φορά κατ' έτος και για διάστημα είκοσι (20) ημερών πρόσκληση για την κατάρτιση καταλόγων ενδιαφερομένων ανά κατηγορίες έργων/ μελετών. Στην πρόσκληση η αναθέτουσα αρχή μπορεί να ζητεί από τους ενδιαφερόμενους να πληρούν προϋποθέσεις ειδικής τεχνικής ικανότητας για την εγγραφή τους στους καταλόγους, στους οποίους θα πρέπει να εγγραφούν τουλάχιστον τρεις (3) ενδιαφερόμενοι ειδάλλως δεν ισχύουν.

Για την επιλογή του αναδόχου διενεργείται δημόσια ηλεκτρονική κλήρωση από την οποία αναδεικνύεται ο ανάδοχος.

5. Διαπραγμάτευση

Διαδικασία ανάθεσης στο πλαίσιο της οποίας η αναθέτουσα αρχή διαβουλεύεται με τους οικονομικούς φορείς της επιλογής της και διαπραγματεύεται τους όρους της σύμβασης με έναν ή περισσότερους από αυτούς. Η προσφυγή σε διαδικασία ανάθεσης με διαπραγμάτευση αποτελεί εξαιρετική διαδικασία και επιτρέπεται μόνο όπου ορίζεται από το Νόμο και υπό αυστηρές προϋποθέσεις. Συγκεκριμένα επιτρέπεται υπό τις προϋποθέσεις των άρθρων 26, 29, 32, 266 και 269 του Ν. 4412/2016.

6. ΔΥΝΑΜΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΑΓΟΡΩΝ

Διαδικασία ανάθεσης παρεμφερής με την Ανοικτή Δημοπρασία. Τυγχάνει εφαρμογής μόνο στην περίπτωση που η αναθέτουσα αρχή χρησιμοποιεί ηλεκτρονικά μέσα στη διαδικασία ανάθεσης. Πρόκειται για ένα σύστημα αγορών για τις αγορές τρέχουσας χρήσης των δημοσίων οργανισμών που διέπεται από ειδικούς κανόνες για την εφαρμογή και λειτουργία του. Ακολουθούνται οι κανόνες κλειστής διαδικασίας (α.33 Ν.4412/2016).

III. Κανόνες και στάδια διενέργειας διαγωνισμών (αρ. 45 του ν. 4412/2016)

1. Συγκρότηση και Τήρηση φακέλου δημόσιας σύμβασης

Η αναθέτουσα αρχή συντάσσει «Φάκελο Δημόσιας Σύμβασης» ο οποίος πρέπει κατ' ελάχιστον να περιέχει:

- α. Την τεκμηρίωση της σκοπιμότητας της σύμβασης,
- β. τον προϋπολογισμό της και την τεκμηρίωσή του,
- γ. στοιχεία της ωριμότητας της σύμβασης κατά τα άρθρα 49, 50, 51, 52 του Ν. 4412/2016,
- δ. περιγραφή του αντικειμένου της σύμβασης,
- ε. τα έγγραφα της σύμβασης κατά το άρθρο 53,
- στ. όλα τα αναγκαία έγγραφα ώστε να δύναται η αναθέτουσα αρχή να αιτιολογεί τις αποφάσεις που λαμβάνονται σε όλα τα στάδια της διαδικασίας σύναψης δημόσιων συμβάσεων.
- ζ) αντίγραφο της σύμβασης, εφόσον η αξία της ισούται ή είναι μεγαλύτερη από 1.000.000 ευρώ όταν πρόκειται για δημόσια σύμβαση προμηθειών ή υπηρεσιών ή 10.000.000 ευρώ όταν πρόκειται για δημόσια σύμβαση έργων.

2. Προκαταρκτικές Διαβουλεύσεις της αγοράς (αρ. 46 του ν. 4412/2016)

Η αναθέτουσα αρχή έχει τη δυνατότητα πριν από την έναρξη μιας διαδικασίας σύναψης σύμβασης να διεξάγει διαβουλεύσεις με την αγορά προκειμένου να προετοιμάσει τη διαδικασία σύναψης σύμβασης και να ενημερώσει τους οικονομικούς φορείς για τα σχέδια και τις απαιτήσεις της σύμβασης. Έτσι η αναθέτουσα αρχή δύναται να ζητά και δέχεται συμβουλές ανεξάρτητων εμπειρογνομόνων ή Αρχών κλπ. Οι διαβουλεύσεις διεξάγονται βάσει ειδικής πρόσκλησης για ανοιχτή, μη δεσμευτική συμμετοχή των ενδιαφερόμενων οικονομικώς φορέων που αναρτάται στο ΕΣΗΔΗΣ και στην ιστοσελίδα της αναθέτουσας αρχής και η διαδικασία διεξάγεται με βάση τα οριζόμενα στα άρθρα 22, 36 και 37 του Ν.4412/2012, δηλαδή διαρκεί τουλάχιστον 15 ημέρες και δεν μπορεί να υπερβαίνει τις 60 ημέρες από την ανάρτηση της σχετικής ανακοίνωσης/ πρόσκλησης. Μετά τη λήξη της προθεσμίας που τάσσεται στην πρόσκληση για την ολοκλήρωση της διαβούλευσης η αναθέτουσα αρχή συγκεντρώνει, αναρτά στην ιστοσελίδα της και επεξεργάζεται τις παρατηρήσεις που της υποβλήθηκαν (α. 47).

Αν ένας υποψήφιος οικονομικός φορέας ή μια επιχείρηση που σχετίζεται με υποψήφιο έχει παράσχει συμβουλές στην αναθέτουσα αρχή στα πλαίσια των προκαταρκτικών διαβουλεύσεων ή έχει εμπλακεί με οποιοδήποτε τρόπο στην προετοιμασία της διαδικασίας σύναψης σύμβασης, η αναθέτουσα αρχή οφείλει να λαμβάνει τα αναγκαία μέτρα για τη διαφύλαξη της στρέβλωσης του ανταγωνισμού λόγω της συμμετοχής του φορέα αυτού. Τα μέτρα αυτά περιλαμβάνουν τη γνωστοποίηση στους λοιπούς υποψηφίους των πληροφοριών που ανταλλάχθηκαν με τον εμπλεκόμενο υποψήφιο. Ως εξαιρετικό μέτρο επιβάλλεται ο αποκλεισμός του

συγκεκριμένου εμπλεκόμενου υποψηφίου από το διαγωνισμό, εφόσον δεν υπάρχει άλλος τρόπος να διασφαλιστεί η τήρηση της αρχής ίσης μεταχείρισης αφού πρώτα κατόπιν ενημέρωσης της αρμόδιας Επιτροπής Ερευνών και Διαχείρισης Ανταγωνισμού και της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Συμβάσεων, παρασχεθεί η δυνατότητα στον εμπλεκόμενο υποψήφιο να αποδείξει ότι η εμπλοκή του στο στάδιο της προετοιμασίας δεν είναι δυνατό να προκαλέσει στρέβλωση του ανταγωνισμού.

3. Επάρκεια προϋπολογισμού και ωριμότητα σύμβασης (αρ.49 του ν. 4412/2016)

Ωριμότητα της σύμβασης σημαίνει ότι:

α. Θα πρέπει να συντρέχουν όλες οι προϋποθέσεις που τίθενται από ειδικές νομοθετικές διατάξεις για την έναρξη της διαδικασίας σύναψης σύμβασης (εκπόνηση μελετών, εξασφάλιση χρηματοδότησης κλπ),

β. Όλα τα έγγραφα της σύμβασης να είναι νόμιμα και πλήρη,

γ. Τα στοιχεία που χορηγεί η αναθέτουσα αρχή να είναι τέτοια ώστε να μπορούν οι οικονομικοί φορείς να υποβάλλουν ρεαλιστικές προσφορές.

Ειδικά για τις δημόσιες συμβάσεις έργων και μελετών θα πρέπει επιπλέον:

-Για την έναρξη διαδικασίας σύναψης δημόσιας σύμβασης για την εκπόνηση οριστικής μελέτης (είτε μεμονωμένα, είτε σε συνδυασμό με άλλα στάδια μελετών), προϋπόθεση είναι η ένταξη του έργου στον προγραμματικό σχεδιασμό του φορέα. Τα δημόσια έργα κατασκευάζονται βάσει της σχετικής εγκεκριμένης μελέτης της αναθέτουσας αρχής. Με απόφαση του Υπουργού Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων μπορεί να ορίζεται το τελικό στάδιο της μελέτης ανά κατηγορία έργου που απαιτείται για την έναρξη μιας διαδικασίας σύναψης δημόσιας σύμβασης έργου.

-Η αναθέτουσα αρχή εφόσον το κρίνει σκόπιμο ή χρήσιμο έχει τη δυνατότητα πριν προχωρήσει στην έναρξη της διαδικασίας σύναψης δημόσιας σύμβασης του κυρίως έργου να προχωρήσει στην διαδικασία σύναψης δημόσιας σύμβασης για την εκτέλεση του συνόλων ή μέρους των πρόδρομων εργασιών του έργου (εκείνες δηλαδή που διασφαλίζουν τους ελεύθερους χώρους εκτέλεσης του έργου, απόληψης και απόθεσης των υλικών, προσβασιμότητας του έργου κλπ).

-Για νέα έργα ή μετεγκατάσταση υφιστάμενων έργων που λόγω της φύσης και του μεγέθους τους μπορούν να προκαλέσουν σοβαρές επιπτώσεις στο περιβάλλον απαιτείται πρωτίστως η έγκριση όρων για την προστασία του περιβάλλοντος.

-Προϋπόθεση για την εκκίνηση της διαδικασίας σύναψης δημόσιας σύμβασης έργου ή μελέτης είναι η ολοκλήρωση κατά περίπτωση της διαδικασίας περιβαλλοντικής αδειοδότησης.

-Στην εκτιμώμενη αξία θα πρέπει να περιέχονται αντίστοιχα κονδύλια για την υλοποίηση όλων των εγκεκριμένων περιβαλλοντικών όρων.

-Ο προβλεπόμενος στα έγγραφα της σύμβασης χρόνος περαίωσης του έργου πρέπει να έχει προκύψει από κατάλληλη χρονική ανάλυση.

- Στις περιπτώσεις συμβάσεων εκπόνησης μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών επιστημονικών υπηρεσιών, προκειμένου να εκκινήσει η διαδικασία δημοπράτησης απαιτείται δέσμευση του 40% της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης, το δε υπόλοιπο που τυχόν απαιτείται, δεσμεύεται με την κατακύρωση της σύμβασης ή σε εξαιρετικές περιπτώσεις μεταφέρεται δέσμευση πίστωσης του προϋπολογισμού δημοπράτησης του αντίστοιχου έργου, εφόσον αυτό δημοπρατηθεί εντός ενός (1) έτους από την έκδοση βεβαίωσης περαίωσης της μελέτης

Ειδικότεροι κανόνες περιλαμβάνονται στα άρθρα 50-52 του Ν.4412/2016.

4. Διακήρυξη Διαγωνισμού

Αποτελεί την αφετηρία της διαγωνιστικής διαδικασίας και τη βάση διενέργειας της δημοπρασίας για την ανάθεση της δημόσιας σύμβασης. Αποτελεί το κανονιστικό πλαίσιο που δεσμεύει τόσο την Αρχή που διενεργεί το διαγωνισμό όσο και τους διαγωνιζόμενους. Το κανονιστικό πλαίσιο της διακήρυξης αποτελείται από το σύνολο των κειμένων που τη συνθέτουν, δηλαδή από την αρχική διακήρυξη και ενδεχομένως από τις συμπληρωματικές διακηρύξεις, καθώς και τα λοιπά τεύχη της δημοπρασίας όπως λ.χ. τα τεχνικά συμβατικά τεύχη (σχέδια και κείμενα που δίνουν την εικόνα του έργου που πρόκειται να κατασκευασθεί και των υποχρεώσεων που αναλαμβάνει ο ανάδοχος με τη σύμβαση). Εντάσσονται επίσης και οι διευκρινήσεις που παρέχονται από την αναθέτουσα αρχή στους διαγωνιζόμενους με την έκδοση της σχετικής πράξης παροχής διευκρινήσεων. Οι διευκρινήσεις αυτές συμπληρώνουν τους σχετικούς όρους της διακήρυξης στους οποίους αναφέρονται.

Κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 53 του Ν. 4412/2016 οι όροι των εγγράφων της σύμβασης πρέπει να είναι σαφείς και πλήρεις ώστε να επιτρέπουν την υποβολή άρθρων και συγκρίσιμων μεταξύ τους προσφορών. Τα έγγραφα της σύμβασης (πλην της προκήρυξης σύμβασης του άρθρου 63 και της προκαταρκτικής προκήρυξης του άρθρου 62 σε περίπτωση που χρησιμοποιείται ως μέσο προκήρυξης του διαγωνισμού) υποχρεωτικά περιέχουν τα εξής στοιχεία:

α. την επωνυμία της αναθέτουσας αρχής,

β. την προθεσμία για την παραλαβή των προσφορών από την αρμόδια υπηρεσία, τη διεύθυνση και τον τρόπο υποβολής τους,

γ. το όνομα, τη διεύθυνση, τον αριθμό τηλεφώνου και τηλεομοιοτυπικού μηχανήματος (fax), τη διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (e-mail) της υπηρεσίας που διενεργεί το διαγωνισμό, καθώς και τον αρμόδιο υπάλληλο της υπηρεσίας αυτής,

δ. τα αρμόδια όργανα για την αποσφράγιση των προσφορών, την ημερομηνία, την ώρα και λοιπές πληροφορίες που σχετίζονται με την αποσφράγιση (π.χ. τόπος αποσφράγισης), καθώς και τα πρόσωπα που δικαιούνται να συμμετέχουν στη διαδικασία,

ε. ακριβή περιγραφή του φυσικού αντικείμενου της σύμβασης. Επίσης, οποιαδήποτε δικαιώματα προαίρεσης για συμπληρωματικές ή νέες συμβάσεις και εφόσον είναι γνωστό, το προσωρινό χρονοδιάγραμμα άσκησης των δικαιωμάτων αυτών, καθώς και τον αριθμό των παρατάσεων για την άσκησή τους,

στ. το είδος της διαδικασίας,

ζ. την πηγή χρηματοδότησης και τον τρόπο πληρωμής,

η. το νόμισμα της προσφερόμενης τιμής,

θ. τις προϋποθέσεις αναπροσαρμογής του τιμήματος μετά την κατακύρωση, εφόσον κρίνεται ότι απαιτείται τέτοιος όρος σύμφωνα με την παρ. 10,

ι. τις απαιτούμενες εγγυήσεις τον τύπο, τα ποσοστά, το νόμισμα, το χρόνο υποβολής των εγγυήσεων, όλους τους σχετικούς όρους αυτών, καθώς και άλλες εξασφαλίσεις αν ζητούνται,

ια. Τα τεχνικά χαρακτηριστικά (προδιαγραφές), την ποσότητα και την περιγραφή των αγαθών, υπηρεσιών, ή έργων, τον τρόπο εκτέλεσης του ελέγχου και της διασφάλισης της ποιότητας, την προθεσμία για την εκτέλεση της σύμβασης, τον τόπο και χρόνο εκτέλεσης, καθώς και άλλα χαρακτηριστικά, ανάλογα με το αντικείμενο της σύμβασης,

ιβ. Τους όρους και τα κριτήρια επιλογής, καθώς και τα ελάχιστα επίπεδα αυτών, σχετικά με τους λόγους αποκλεισμού, την οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια και την τεχνική ή/και επαγγελματική ικανότητα των υποψηφίων ή προσφερόντων,

ιγ. Τη δυνατότητα υποβολής προσφοράς για ένα ή περισσότερα τμήματα της σύμβασης σύμφωνα με το άρθρο 59 του Ν.4412/2016,

ιδ. Τη δυνατότητα υποβολής εναλλακτικών προσφορών,

ιε. Το κριτήριο ανάθεσης, τη διαδικασία και τα κριτήρια αξιολόγησης των προσφορών κατά τα ειδικότερα προβλεπόμενα στα άρθρα 86 και 87,

ιστ. Τη διάρκεια ισχύος των προσφορών,

ιζ. Τους απαράβατους όρους, απόκλιση από τους οποίους συνεπάγεται την απόρριψη της προσφοράς,

ιη. Όλους τους ειδικούς και γενικούς όρους για την εκτέλεση της σύμβασης, ιδίως δε την υποχρέωση της παρ. 2 του άρθρου 18 και τους όρους πληρωμής,

ιβ. Οποιοσδήποτε τροποποιήσεις με τη μορφή των σαφών, ακριβών και κατηγορηματικών ρητρών αναθεώρησης, συμπεριλαμβανομένων, ενδεχομένως ρητρών αναθεώρησης τιμών ή προαιρέσεων, κατά το άρθρο 132,

ικ. τα απαιτούμενα αποδεικτικά μέσα (δηλώσεις, δικαιολογητικά κλπ),

κα. Τον κατάλογο και τη σειρά ισχύος των εγγράφων της σύμβασης,

κβ. Όλες τις αναγκαίες πληροφορίες σχετικά με τον τρόπο διάθεσης των εγγράφων της σύμβασης,

κγ. Τη διαδικασία πρόσβασης των υποψηφίων και προσφερόντων στα δικαιολογητικά, στις τεχνικές και οικονομικές προσφορές, υπό την επιφύλαξη των οριζόμενων στο άρθρο 70 και στην κείμενη νομοθεσία.

Ειδικά στις δημόσιες συμβάσεις προμηθειών ή υπηρεσιών στο ελάχιστο περιεχόμενο της διακήρυξης περιλαμβάνεται ο σαφής και πλήρης προσδιορισμός του είδους και της ακριβούς ποσότητας του υπό προμήθεια αγαθού, των τεχνικών προδιαγραφών, καθώς και του χρονικού διαστήματος της παροχής των υπό ανάθεση υπηρεσιών και τέλος η διάρκεια της σύμβασης.

-Ο ως άνω προσδιορισμός της ποσότητας αποτελεί ουσιώδες στοιχείο της διακήρυξης, η παράλειψη του οποίου καθιστά ασαφή τη διακήρυξη και συνεπώς μη σύννομη. Η πλημμέλεια αυτή δεν μπορεί να θεραπευθεί με τον εκ των υστέρων προσδιορισμό της ποσότητας υπό προμήθεια είδους στην απόφαση για την κατακύρωση και την αναγραφή της στο οικείο σχέδιο σύμβασης.

-Ο μη καθορισμός προϋπολογιζόμενης δαπάνης ή η ασάφεια ως προς αυτή στη διακήρυξη συνιστά πλημμέλεια που επάγεται ακυρότητα της διακήρυξης και της διαγωνιστικής διαδικασίας.

-Ομοίως πλημμέλεια συνιστά τυχόν ασάφεια ως προς το εφαρμοστέο σύστημα υποβολής των προσφορών, όταν στην εγκριτική των όρων της διακήρυξης απόφαση της αναθέτουσας δημόσιας αρχής ορίζεται ως εφαρμοστέο σύστημα άλλο από αυτό που αναφέρεται στη διακήρυξη.

Η διακήρυξη μπορεί να προβλέπει και την άσκηση *δικαιωμάτων προαίρεσης*. Το σύμφωνο προαίρεσης αποτελεί προπαρασκευαστικής φύσης σύμβαση με την οποία καθορίζεται το περιεχόμενο της μελλοντικής κύριας σύμβασης.

Δεν επιτρέπεται η μετά τη διενέργεια του διαγωνισμού τροποποίηση των όρων της διακήρυξης που αποτελεί το κανονιστικό πλαίσιο αυτού.

Σε κάθε περίπτωση τροποποίησης της διακήρυξης αυτεπαγγέλτως ή κατόπιν αποδοχής προσφυγής διαγωνιζομένου η αναθέτουσα αρχή οφείλει να ματαιώσει το διαγωνισμό και να επαναλάβει τη διαδικασία εξαρχής μετά τη δημοσίευση της νέας διακήρυξης όπως αυτή θα έχει διαμορφωθεί μετά την τροποποίηση.

Παράβαση των όρων της διακήρυξης από υποψήφιο συνεπάγεται την απόρριψη της προσφοράς του ως απαράδεκτης με πράξη δέσμιας εξουσίας της αναθέτουσας αρχής.

5. Κανόνες Δημοσιότητας και Διαφάνειας (αρ.66-67)

Κάθε επιχείρηση που δικαιούται να συμμετάσχει στη διαδικασία πρέπει να δύναται να έχει πρόσβαση σε κατάλληλη πληροφόρηση σχετικά με τη σύμβαση πριν αυτή ανατεθεί, έτσι ώστε να είναι σε θέση να εκφράσει ενδιαφέρον.

Η αρχή της διαφάνειας πραγματοποιείται μέσω της δημοσιότητας. Η δημοσιότητα περιλαμβάνει τη δημοσίευση των προκηρύξεων και τον προσδιορισμό μιας ελάχιστης προθεσμίας παραλαβής των προσφορών και αιτήσεων συμμετοχής.

Η αναθέτουσα αρχή **είναι υποχρεωμένη να δημοσιεύει τις προκηρύξεις και διακηρύξεις και τις αποφάσεις ανάθεσης δημόσιων συμβάσεων στο ΚΗΜΔΗΣ (α. 66)**. Πρέπει δε να είναι σε θέση να αποδεικνύει την ημερομηνία ανάρτησης των ως άνω στοιχείων στο ΚΗΜΔΗΣ. Οι εν λόγω προκηρύξεις και διακηρύξεις πρέπει να φέρουν Αριθμό Διαδικτυακής Ανάρτησης Μητρώου (ΑΔΑΜ) στο ΚΗΜΔΗΣ (α. 38 §8 Ν.4412/2016).

Επίσης, ενόψει της υποχρέωσης ανάρτησης των νόμων, κανονιστικών πράξεων και εν γένει των πράξεων των κυβερνητικών και διοικητικών οργάνων στο διαδίκτυο («ΔΙΑΥΓΕΙΑ») **πρέπει να δημοσιεύονται στο διαδίκτυο οι περιλήψεις διακηρύξεων, οι αποφάσεις και πράξεις κατακύρωσης και ανάθεσης δημόσιων συμβάσεων έργων, προμηθειών, υπηρεσιών και μελετών** του Δημοσίου, των Ν.Π.Δ.Δ, φορέων του ευρύτερου δημόσιου τομέα και φορέων των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης. Η ανάρτηση αυτή σε καμία περίπτωση δεν υποκαθιστά άλλες παράλληλες μορφές δημοσιότητας που προβλέπονται στην κείμενη νομοθεσία, όμως από την υποχρέωση πρωτογενούς ανάρτησης εξαιρούνται όσα έγγραφα και στοιχεία της δημόσιας σύμβασης καταχωρούνται υποχρεωτικά στο ΚΗΜΔΗΣ (α. 11 Ν. 4412/2016) καθώς τα στοιχεία αυτά αντλούνται αυτόματα από το ΚΗΜΔΗΣ.

Η αναθέτουσα αρχή υποχρεούται επίσης να διαθέτει ηλεκτρονικά, προσφέροντας άμεση κι ελεύθερη πρόσβαση στους ενδιαφερόμενους, όλα τα

έγγραφα της σύμβασης ήδη από την ημερομηνία δημοσίευσης της προκήρυξης/ γνωστοποίησης, σε διεύθυνση διαδικτύου που προσδιορίζει στην προκήρυξη **(α. 67)**. Όταν η ηλεκτρονική διάθεση των εγγράφων δεν είναι εφικτή τότε προβλέπεται δυνατότητα διαβίβασης των εγγράφων με άλλο τρόπο (α. 22 § 1 Ν. 4412/2016) με συνακόλουθη πενθήμερη παράταση της προθεσμίας υποβολής προσφορών, εκτός αν συντρέχει περίπτωση δεόντως αιτιολογημένης επείγουσας ανάγκης (α. 27§3, α. 28§7, α.29§1).

Εάν ο λόγος που δεν είναι δυνατή η ηλεκτρονική διάθεση των εγγράφων έγκειται στην πρόθεση της αναθέτουσας αρχής να εφαρμόσει το α. 21§ 2, ήτοι να επιβάλλει απαιτήσεις στους οικονομικούς φορείς, με σκοπό την προστασία του εμπιστευτικού χαρακτήρα των πληροφοριών, τις οποίες παρέχουν οι αναθέτουσες αρχές καθ' όλη τη διαδικασία σύναψης συμβάσεων ή να απαιτήσουν από τους οικονομικούς φορείς να διασφαλίζουν την τήρηση των απαιτήσεων αυτών από το προσωπικό τους, τους υπεργολάβους τους και κάθε άλλο τρίτο πρόσωπο που χρησιμοποιούν κατά την ανάθεση ή εκτέλεση της σύμβασης, τότε θα πρέπει να αναφέρουν στην προκήρυξη **τα μέτρα προστασίας** του εμπιστευτικού χαρακτήρα των πληροφοριών, τα οποία απαιτούν και **τον τρόπο με τον οποίο είναι δυνατή η πρόσβαση στα σχετικά έγγραφα**. Και σε αυτήν την περίπτωση η προθεσμία υποβολής προσφορών παρατείνεται για πέντε ημέρες, εκτός αν συντρέχει περίπτωση δεόντως αιτιολογημένης επείγουσας ανάγκης (α.27§3, α.28§7, α.29§1).

Περαιτέρω εφόσον έχουν ζητηθεί εγκαίρως, η αναθέτουσα αρχή υποχρεούται να παρέχει συμπληρωματικές πληροφορίες σχετικά με τις προδιαγραφές και οποιαδήποτε σχετικά δικαιολογητικά, το αργότερο έξι ημέρες πριν από τη λήξη της προθεσμίας που έχει οριστεί για την παραλαβή των προσφορών και το αργότερο τέσσερις ημέρες σε περίπτωση επισπευσμένης διαδικασίας των ά.27§3, , α.28§7, α.29§1.

Τέλος, επί δημοσίων συμβάσεων άνω των ορίων (για τα όρια βλ. α 5 και α. 235 Ν. 4412/2016), το αργότερο 30 ημέρες μετά τη σύναψη σύμβασης ή συμφωνίας – πλαίσιο, σε συνέχεια της σχετικής απόφασης ανάθεσης ή σύναψης, η αναθέτουσα αρχή υποχρεούται να αποστέλλει γνωστοποίηση της συναφθείσας σύμβασης με τα αποτελέσματα της διαδικασίας σύναψης της σύμβασης **(α.64)**.

6. Οι προδιαγραφές της σύμβασης (standards) (αρ.54του ν. 4412/2016)

Οι τεχνικές προδιαγραφές προσδιορίζουν τα απαιτούμενα χαρακτηριστικά ενός υλικού/προϊόντος/υπηρεσίας προκειμένου να γίνουν αυτά αποδεκτά σε μια δημόσια σύμβαση, λ.χ επίπεδα ποιότητας, επίπεδα περιβαλλοντικής επίδοσης, επίπεδα ασφάλειας κλπ. Όταν πρόκειται για δημόσιες συμβάσεις αγαθών ή υπηρεσιών ως «τεχνική προδιαγραφή» νοείται η προδιαγραφή που περιέχεται σε έγγραφο που

προσδιορίζει τα απαιτούμενα χαρακτηριστικά του προϊόντος ή υπηρεσίας. Καταρτίζονται με βάση τις διατάξεις του α. 54 Ν.4412/2016.

Η περιγραφή του τεχνικού αντικειμένου της διακήρυξης οφείλει να ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις που έχει θέσει η ισχύουσα νομοθεσία και νομολογία για την ουδετερότητα των τεχνικών προδιαγραφών, τη συμφωνία τους με διεθνή ή ευρωπαϊκά ή κοινώς παραδεδεγμένα πρότυπα, την παραπομπή τους σε λειτουργικές απαιτήσεις ή επιδόσεις και τη χρήση ισοδύναμων λύσεων.

7. Προθεσμίες για την Υποβολή προσφορών των υποψήφιων αναδόχων (αρ.60του ν. 4412/2016)

Η αναθέτουσα αρχή έχει ευρεία διακριτική ευχέρεια να καθορίσει το χρονικό διάστημα που μεσολαβεί μεταξύ της αποστολής προς δημοσίευση της διακήρυξης στην Υπηρεσία Επίσημων Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της διενέργειας του διαγωνισμού ή της καταληκτικής ημερομηνίας παραλαβής των προσφορών.

Για τις συμβάσεις άνω των ορίων (βλ. α 5 και α. 235 Ν. 4412/2016)

Ορίζονται οι ελάχιστες προθεσμίες κατά τις διατάξεις των **α. 27-31** του Ν.4412/2016 και συγκεκριμένα:

α. στις ανοικτές διαδικασίες η ελάχιστη προθεσμία παραλαβής των προσφορών ανέρχεται σε 35 ημέρες από την ημερομηνία αποστολής της προκήρυξης διαγωνισμού **(α. 27§1)**

β. στις κλειστές διαδικασίες η προθεσμία παραλαβής των αιτήσεων συμμετοχής ανέρχεται σε 30 ημέρες από την ημερομηνία αποστολής στην Υπηρεσία Επίσημων Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης της προκήρυξης της σύμβασης ή εάν ως μέσο προκήρυξης χρησιμοποιείται η προκαταρκτική προκήρυξη από την ημερομηνία αποστολής στην Υπηρεσία Επίσημων Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης της πρόσκλησης επιβεβαίωσης ενδιαφέροντος, η δε ελάχιστη προθεσμία παραλαβής των προσφορών ανέρχεται σε 30 ημέρες από την ημερομηνία αποστολής της πρόσκλησης υποβολής προσφορών **(α. 28§§1,2)**.

γ. στις ανταγωνιστικές διαδικασίες με διαπραγμάτευση η ελάχιστη προθεσμία παραλαβής των αιτήσεων συμμετοχής ανέρχεται σε 30 ημέρες από την ημερομηνία αποστολής της προκήρυξης της σύμβασης ή σύμβασης ή εάν ως μέσο προκήρυξης χρησιμοποιείται η προκαταρκτική προκήρυξη από την ημερομηνία αποστολής της πρόσκλησης επιβεβαίωσης ενδιαφέροντος, ενώ η ελάχιστη προθεσμία παραλαβής αρχικών προσφορών ανέρχεται σε 30 ημέρες από την ημερομηνία αποστολής της πρόσκλησης **(α. 29)**.

δ. στον ανταγωνιστικό διάλογο και τη σύμπραξη καινοτομίας η ελάχιστη προθεσμία παραλαβής αιτήσεων συμμετοχής ανέρχεται σε 30 ημέρες από την ημερομηνία αποστολής της προκήρυξης της σύμβασης **(α. 30)**.

Στις περιπτώσεις που η αναθέτουσα αρχή έχει δημοσιεύσει προκαταρκτική προκήρυξη που δεν χρησιμοποιήθηκε η ίδια ως μέσο προκήρυξης του διαγωνισμού, η ελάχιστη προθεσμία για την παραλαβή προσφορών μπορεί κατά γενικό κανόνα, να περιορίζεται σε 15 ημέρες για τις ανοικτές διαδικασίες και σε 10 ημέρες για τις κλειστές διαδικασίες και τις ανταγωνιστικές με διαπραγμάτευση **(α. 28§3, α. 29§1)**. Αυτές οι βραχύτερες προθεσμίες μπορεί να τάσσονται υπό την προϋπόθεση ότι η προκαταρκτική προκήρυξη έχει περιλάβει όλες τις πληροφορίες που απαιτούνται στην προκήρυξη του διαγωνισμού που περιλαμβάνεται στα σχετικά Παραρτήματα, εφόσον οι πληροφορίες αυτές είναι διαθέσιμες κατά τη δημοσίευση της προκήρυξης και η προκαταρκτική προκήρυξη έχει αποσταλεί προς δημοσίευση μεταξύ ενός ελάχιστου διαστήματος 35 ημερών έως 12 μηνών πριν από την ημερομηνία αποστολής της προκήρυξης της σύμβασης.

Σε περίπτωση που επείγουσα κατάσταση δεόντως τεκμηριωμένη από την αναθέτουσα αρχή καθιστά αδύνατη την τήρηση της ελάχιστης προθεσμίας που προβλέπεται, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να ορίζουν ελάχιστη προθεσμία που δεν είναι μικρότερη των 15 ημερών κλπ από την ημερομηνία αποστολής της προκήρυξης της σύμβασης. Επίσης, η αναθέτουσα αρχή μπορεί να προβαίνει έτι περαιτέρω σε σύντμηση των σχετικών προθεσμιών (κατά πέντε ημέρες την προθεσμία παραλαβής των προσφορών (§1 εδ.β') όταν αποδέχεται την υποβολή προσφορών με ηλεκτρονικά μέσα (α. 22 §§1,5, α.37, α.27§4, α.28§6).

Για τις **συμβάσεις κάτω των ορίων** ισχύουν τα οριζόμενα στο α. 121 Ν.4412/2016.

Σε περίπτωση μετάθεσης της ημερομηνίας υποβολής των προσφορών ή της διενέργειας του διαγωνισμού ακολουθείται η διαδικασία που τηρήθηκε στην αρχική προκήρυξη.

Η εφαρμογή της εξαιρετικής διαδικασίας συντεμημένων προθεσμιών χωρίς να αποδεικνύεται η συνδρομή έκτακτων πραγματικών περιστατικών που καθιστούν αδύνατη την τήρηση των κανονικών προθεσμιών αποτελεί παράβαση ουσιώδους τύπου της διαδικασίας και καθιστά μη νόμιμο το αποτέλεσμα του διαγωνισμού.

8. Προσκλήσεις των υποψηφίων αναδόχων (αρ. 69 του ν. 4412/2016)

Στις κλειστές διαδικασίες, τις διαδικασίες ανταγωνιστικού διαλόγου, τις συμπράξεις καινοτομίας και τις ανταγωνιστικές διαδικασίες με διαπραγμάτευση, οι αναθέτουσες αρχές προσκαλούν ταυτοχρόνως και γραπτώς τους επιλεγέντες υποψηφίους να υποβάλουν τις προσφορές τους ή, στην περίπτωση ανταγωνιστικού

διαλόγου, να συμμετάσχουν στον διάλογο. Το περιεχόμενο των προσκλήσεων περιγράφεται στην παρ. 2 του ά. 69 του Ν.4412/2016.

9. Κατάθεση Δικαιολογητικών συμμετοχής και προσφοράς

Στις διαδικασίες σύναψης δημόσιας σύμβασης που δεν διενεργούνται με ηλεκτρονικά μέσα, οι προσφορές και οι αιτήσεις συμμετοχής υποβάλλονται σύμφωνα με τις διατάξεις του αρ. 92 του ν.4412/2016 μέσα σε σφραγισμένο φάκελο στον οποίο πρέπει να αναγράφονται ευκρινώς : α. η λέξη "Προσφορά" ή "Αίτηση συμμετοχής" , β. η επωνυμία της αναθέτουσας αρχής, γ. ο τίτλος της σύμβασης, δ. η καταληκτική ημερομηνία και ε. τα στοιχεία του οικονομικού φορέα.

Ειδικότερα, στην ανοικτή διαδικασία οι οικονομικοί φορείς υποβάλλουν με την προσφορά τους τρεις ξεχωριστούς σφραγισμένους φακέλους με τις ενδείξεις «Δικαιολογητικά Συμμετοχής», «Τεχνική Προσφορά» και «Οικονομική Προσφορά» των οποίων το υποχρεωτικό περιεχόμενο διαγράφεται στα άρθρα 93, 94 και 95 του ν.4412/2016 αντίστοιχα κι έχουν ως εξής:

9.1. Περιεχόμενο φακέλου «Δικαιολογητικά Συμμετοχής» (αρ.93του ν. 4412/2016)

α) Στις διαδικασίες σύναψης δημόσιας σύμβασης άνω των ορίων, το Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έγγραφο Σύμβασης (ΕΕΕΣ) του άρθρου 79 και την εγγύηση συμμετοχής, κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 72 του Ν.4412/2016 και

β) Στις διαδικασίες σύναψης δημόσιας σύμβασης κάτω των ορίων:

αα) υπεύθυνη δήλωση κατά τα προβλεπόμενα στην παρ. 2 του άρθρου 79,

ββ) εγγύηση συμμετοχής, κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 72,

γγ) τα αποδεικτικά έγγραφα νομιμοποίησης του προσφέροντος ή του υποψηφίου νομικού προσώπου

δδ) παραστατικό εκπροσώπησης αν οι οικονομικοί φορείς συμμετέχουν διά αντιπροσώπου

Τα ανωτέρω δεν ισχύουν για συμβάσεις με απευθείας ανάθεση των άρθρων 118 και 328.

Οι ενώσεις οικονομικών φορέων που υποβάλλουν κοινή προσφορά, υποβάλλουν τα παραπάνω κατά περίπτωση δικαιολογητικά των περιπτώσεων α' και β', για κάθε οικονομικό φορέα που συμμετέχει στην ένωση πλην της εγγύησης συμμετοχής.

9.2. Περιεχόμενο φακέλου «Τεχνική Προσφορά» (αρ.94 του ν. 4412/2016)

Στις διαδικασίες σύναψης συμβάσεων προμηθειών και γενικών υπηρεσιών ο φάκελος της τεχνικής προσφοράς περιέχει ιδίως τα έγγραφα και τα δικαιολογητικά που τεκμηριώνουν την τεχνική επάρκεια, χρησιμοποιούνται για την αξιολόγηση των προσφορών και περιγράφονται στα έγγραφα της σύμβασης.

9.3. Περιεχόμενο φακέλου «Οικονομική Προσφορά» (αρ.95 του ν. 4412/2016)

Στις διαδικασίες σύναψης δημόσιας σύμβασης προμηθειών και παροχής γενικών υπηρεσιών, η αναθέτουσα αρχή μπορεί να ορίσει στα έγγραφα της σύμβασης ότι οι συμμετέχοντες υποβάλλουν έντυπο οικονομικής προσφοράς, στο οποίο αναγράφουν την προσφερόμενη τιμή ανά κατηγορία και τη συνολική τιμή για την εκτέλεση της σύμβασης. Ειδικώς ισχύουν επιπλέον τα ακόλουθα:

α) η τιμή του προς προμήθεια υλικού ή της παρεχόμενης υπηρεσίας δίνεται ανά μονάδα, όπως καθορίζεται στα έγγραφα της σύμβασης. Στην τιμή περιλαμβάνονται οι υπέρ τρίτων κρατήσεις, ως και κάθε άλλη επιβάρυνση, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία, μη συμπεριλαμβανομένου Φ.Π.Α., για παράδοση του υλικού ή της παρεχόμενης υπηρεσίας στον τόπο και με τον τρόπο που προβλέπεται στα έγγραφα της σύμβασης,

β) στις περιπτώσεις των παραγράφων 9 και 10 του άρθρου 53, όταν από τα έγγραφα της σύμβασης προβλέπεται αναπροσαρμογή τιμών, τότε η οικονομική προσφορά υποβάλλεται υποχρεωτικά σε ποσοστό έκπτωσης επί της τιμής της εκτιμώμενης αξίας του υλικού ή της παροχής υπηρεσίας εκτός αν ορίζεται διαφορετικά στα έγγραφα της σύμβασης.

Στις διαδικασίες σύναψης δημόσιας σύμβασης προμηθειών με κριτήριο την πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά αποκλειστικά βάσει της τιμής, η τελευταία μπορεί να προκύπτει κατά την προσφερόμενη έκπτωση επί τοις εκατό στην τιμή του είδους, βάσει τιμών αναφοράς, όπως αυτές προσδιορίζονται από την κείμενη νομοθεσία. Στις περιπτώσεις αυτές η τιμή αναπροσαρμόζεται κατά τη διάρκεια εκτέλεσης της σύμβασης με βάση την εκάστοτε ισχύουσα τιμή αναφοράς, εφαρμοζόμενου του ποσοστού έκπτωσης.

10. Χρόνος και τρόπος υποβολής προσφορών και αιτήσεων συμμετοχής (αρ.96 του ν. 4412/2016)

Απαραίτητη προϋπόθεση συμμετοχής ενός οικονομικού φορέα σε διαδικασία σύναψης δημόσιας σύμβασης είναι η **υποβολή, επί αποδείξει, προσφοράς ή αίτησης συμμετοχής εντός της προθεσμίας** που ορίζεται στα έγγραφα της σύμβασης. Προσφορές που περιέχονται στην αναθέτουσα αρχή με οποιοδήποτε τρόπο πριν από την καταληκτική προθεσμία υποβολής των προσφορών δεν αποσφραγίζονται, αλλά

παραδίδονται στο αρμόδιο όργανο προ της εκπνοής της προθεσμίας που καθορίζεται από τα έγγραφα της σύμβασης ή την πρόσκληση για την αποσφράγιση.

Η **έναρξη** υποβολής των προσφορών και των αιτήσεων συμμετοχής, που κατατίθενται κατά την καταληκτική ημερομηνία στο αρμόδιο γνωμοδοτικό όργανο, κηρύσσεται από τον πρόεδρο αυτού, μισή ώρα πριν από την ώρα λήξης, αν η υποβολή, που έχει εμπρόθεσμα αρχίσει συνεχίζεται χωρίς διακοπή λόγω του πλήθους των προσελθόντων οικονομικών φορέων.

Η **λήξη** της παραλαβής κηρύσσεται επίσης από τον πρόεδρο του αρμοδίου γνωμοδοτικού οργάνου, με προειδοποίηση ολίγων λεπτών της ώρας και μετά την κήρυξη της λήξης δε γίνεται δεκτή άλλη προσφορά ή αίτηση συμμετοχής. Προσφορές ή αιτήσεις συμμετοχής που υποβάλλονται εκπρόθεσμα, επιστρέφονται χωρίς να αποσφραγιστούν ή να αξιολογηθούν αντιστοίχως.

Στην κλειστή διαδικασία, προσφορά που υποβάλλεται από προσφέροντα που δεν προσκλήθηκε προς τούτο, επιστρέφεται χωρίς να αποσφραγιστεί.

Οι προσφορές και οι αιτήσεις συμμετοχής πρέπει να φέρουν υπογραφή και μονογραφή ανά φύλλο από τον οικονομικό φορέα ή, σε περίπτωση νομικών προσώπων, από το νόμιμο εκπρόσωπό του. Αν ένωση φορέων υποβάλλει κοινή προσφορά θα πρέπει αυτή είτε να έχει υπογραφεί από όλους τους φορείς είτε από νόμιμο εκπρόσωπό τους εξουσιοδοτημένο απ' αυτούς προς τούτο, στη δε προσφορά πρέπει απαραίτητα να προσδιορίζεται η έκταση και το είδος της συμμετοχής του κάθε μέλους της ένωσης καθώς και ο εκπρόσωπος/ συντονιστής της.

Εφόσον μια προσφορά απορριφθεί ως εκπρόθεσμη, η εργοληπτική επιχείρηση έχει έννομο συμφέρον για την άσκηση προδικαστικής προσφυγής και αίτησης ασφαλιστικών μέτρων προς αμφισβήτηση της νομιμότητας της διαδικασίας ή του διαγωνισμού εν γένει.

Η μη υποβολή οποιουδήποτε από τα δικαιολογητικά συμμετοχής που προβλέπονται στη διακήρυξη καθιστά την προσφορά अपαράδεκτη. Τα δικαιολογητικά πρέπει να είναι επικαιροποιημένα.

Η αναθέτουσα αρχή δεν μπορεί να υποκαταστήσει η ίδια τυχόν ελλείψεις στα απαιτούμενα δικαιολογητικά κι έγγραφα που περιλαμβάνονται στην υποβληθείσα προσφορά ανατρέχοντας σε έγγραφα που τυχόν είχε υποβάλλει ο φορέας σε άλλους διαγωνισμούς.

Το απaráδεκτο της προσφοράς μπορεί να εξετάζει η αναθέτουσα αρχή και πέραν του χρόνου κρίσης των τεχνικών και οικονομικών προσφορών των υποψηφίων αναδόχων. Συγκεκριμένα στις διαδικασίες δημόσιων συμβάσεων προμηθειών και

υπηρεσιών η αναθέτουσα αρχή δεν κωλύεται ακόμα και κατά την κατακύρωση να απορρίψει προσφορά ως απαράδεκτη λόγω μη τήρησης απαράβατου όρου της διακήρυξης. Δηλαδή μέχρι τη λήξη του διαγωνισμού η αναθέτουσα αρχή μπορεί να ελέγξει αν οι προηγούμενες πράξεις των οργάνων της είναι νομικά πλημμελείς και να τις ανακαλέσει για το λόγο αυτό. Τούτο ισχύει και για την πράξη κατακύρωσης.

Οι προσφορές πρέπει να είναι ευανάγνωστες και καθαρογραμμένες. Διορθώσεις ή συμπληρώσεις πρέπει να φέρουν την υπογραφή ή μονογραφή του προσφέροντα ή του συντάκτη της δήλωσης, άλλως είναι ανεπίτρεπτη.

11. Χρόνος ισχύος των προσφορών (αρ. 97 του ν. 4412/2016)

Η προσφορά πρέπει να ισχύει για το χρόνο που προβλέπεται στα έγγραφα της. Προσφορά που ορίζει χρόνο ισχύος μικρότερο από αυτόν που προβλέπεται στα έγγραφα της σύμβασης απορρίπτεται ως απαράδεκτη.

Σε περίπτωση αιτήματος για παράταση της ισχύος της προσφοράς, σύμφωνα με την περίπτωση α' της παραγράφου 1 του άρθρου 72 («Εγγύηση συμμετοχής») για τους οικονομικούς φορείς που αποδέχθηκαν την παράταση, πριν τη λήξη ισχύος των προσφορών τους, οι προσφορές ισχύουν και τους δεσμεύουν για το επιπλέον αυτό χρονικό διάστημα.

Στις διαδικασίες σύναψης δημόσιας σύμβασης προμηθειών και παροχής γενικών υπηρεσιών, οι προσφορές ισχύουν και δεσμεύουν τους οικονομικούς φορείς για διάστημα που ορίζεται στα έγγραφα της σύμβασης και δεν μπορεί να υπερβαίνει τους δώδεκα (12) μήνες από την επόμενη της διενέργειας της διαδικασίας ανάθεσης.

Ανώτατο όριο της παράτασης της ισχύος της προσφοράς είναι το χρονικό διάστημα ίσο με την προβλεπόμενη από τα έγγραφα της σύμβασης αρχική διάρκεια ισχύος της προσφοράς. Μετά τη λήξη και του παραπάνω ανώτατου ορίου χρόνου παράτασης ισχύος της προσφοράς, τα αποτελέσματα της διαδικασίας ανάθεσης ματαιώνονται, εκτός αν η αναθέτουσα αρχή κρίνει, κατά περίπτωση, αιτιολογημένα, ότι η συνέχιση της διαδικασίας εξυπηρετεί το δημόσιο συμφέρον, οπότε οι οικονομικοί φορείς που συμμετέχουν στη διαδικασία μπορούν να επιλέξουν είτε να παρατείνουν την προσφορά τους, εφόσον τους ζητηθεί πριν την πάροδο του ανωτέρω ανώτατου ορίου παράτασης της προσφοράς τους είτε όχι. Στην τελευταία περίπτωση, η διαδικασία συνεχίζεται με όσους παρέτειναν τις προσφορές τους και αποκλείονται οι λοιποί οικονομικοί φορείς. Σε περίπτωση που λήξει ο χρόνος ισχύος των προσφορών και δεν ζητηθεί παράταση της προσφοράς, η αναθέτουσα αρχή δύναται με αιτιολογημένη απόφασή της, εφόσον η εκτέλεση της σύμβασης εξυπηρετεί το δημόσιο συμφέρον, να ζητήσει εκ των υστέρων από τους οικονομικούς φορείς που συμμετέχουν στη διαδικασία είτε να παρατείνουν την προσφορά τους είτε όχι.

12. Τροποποιήσεις και συμπληρώσεις προσφορών που έχουν ήδη υποβληθεί (αρ. 102του ν. 4412/2016)

Σε ήδη υποβληθείσα προσφορά που πάσχει από κάποιο ουσιαστικό, τυπικό ή διαδικαστικό σφάλμα, καταρχήν απαγορεύεται η τροποποίηση, βελτίωση και διόρθωσή της, είτε κατόπιν πρωτοβουλίας της αναθέτουσας αρχής, είτε κατόπιν πρωτοβουλίας του υποψηφίου.

Κατά τη διαδικασία αξιολόγησης των προσφορών ή αιτήσεων συμμετοχής, η αναθέτουσα αρχή μπορεί **να καλεί εγγράφως** τους προσφέροντες ή τους υποψηφίους να διευκρινίζουν ή να συμπληρώνουν τα έγγραφα ή δικαιολογητικά που έχουν υποβάλει, μέσα σε εύλογη προθεσμία, η οποία δεν μπορεί να είναι μικρότερη από επτά (7) ημέρες από την ημερομηνία κοινοποίησης σε αυτούς της σχετικής πρόσκλησης.

Οποιαδήποτε διευκρίνιση ή συμπλήρωση που υποβάλλεται από τους προσφέροντες ή υποψηφίους, χωρίς να έχει ζητηθεί από την αναθέτουσα αρχή, δεν λαμβάνεται υπόψη.

Η πιο πάνω διευκρίνιση ή η συμπλήρωση αφορά μόνο τις ασάφειες, επουσιώδεις πλημμέλειες ή πρόδηλα τυπικά σφάλματα που επιδέχονται διόρθωση ή συμπλήρωση.

Η έγγραφη κλήση κατά τα άνω του υποψηφίου καθίσταται **υποχρέωση** της αναθέτουσας αρχής αν επίκειται αποκλεισμός του από τη διαδικασία, λόγω ασαφειών των δικαιολογητικών και εγγράφων της προσφοράς. (α. 102 του Ν. 4412/2016).

Κατά τη Νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης επιτρέπεται η κατ' εξαίρεση διόρθωση ή κατά περίπτωση συμπλήρωση των δεδομένων της προσφοράς, μεταξύ άλλων επειδή απαιτείται προφανώς η απλή διευκρίνιση τους ή η διόρθωση προδήλων εκ παραδρομής λαθών, υπό τον όρο ότι η τροποποίηση αυτή δε συνεπάγεται στην πράξη την υποβολή νέας προσφοράς. Το δε αίτημα παροχής διευκρινήσεων θα πρέπει να απευθύνεται επί ίσοις όροις σε όλους τους υποψηφίους προκειμένου να τηρείται η αρχή της ίσης μεταχείρισης καθώς και να αφορά όλα τα σημεία της προσφοράς που είναι ανακριβή.

Περαιτέρω η αναθέτουσα αρχή έχει μεν τη δυνατότητα να καλεί τους υποψηφίους να συμπληρώσουν ή να παρέχουν διευκρινήσεις στα ήδη νομίμως κατατεθέντα δικαιολογητικά, όχι όμως να αναπληρώσουν μη υποβληθέντα ή μη νομίμως υποβληθέντα δικαιολογητικά. Δηλαδή επιτρέπεται η διευκρίνιση ή η συμπλήρωση, ακόμα και με νέα έγγραφα, εγγράφων και δικαιολογητικών που έχουν ήδη κατατεθεί όχι όμως η αντικατάσταση των κατατεθέντων εγγράφων από νέα ή η υποβολή απαιτούμενων δικαιολογητικών που δεν υποβλήθηκαν εμπρόθεσμα.

Στο άρθρο 102 παρ. 2 αναφέρονται **ενδεικτικά** κάποιες πλημμέλειες απ' αυτές που επιτρέπεται διευκρίνιση ή συμπλήρωσή τους κατόπιν έγγραφης κλήσης της αναθέτουσας αρχής.

Αφού ολοκληρωθεί η παραλαβή των προσφορών και η καταγραφή των δικαιολογητικών συμμετοχής των υποψηφίων αναδόχων, ακολουθεί το στάδιο του ανοίγματος των προσφορών από το αρμόδιο όργανο του διαγωνισμού.

Η αποσφράγιση διενεργείται **δημόσια**, παρουσία των προσφερόντων/συμμετεχόντων ή των νομίμως εξουσιοδοτημένων εκπροσώπων τους, οι οποίοι λαμβάνουν γνώση των λοιπών συμμετεχόντων στη διαδικασία και των στοιχείων που υποβλήθηκαν από αυτούς, όπως ειδικότερα ορίζεται στα έγγραφα της σύμβασης, σύμφωνα με το άρθρο 21.

Κατά το στάδιο αυτό της διαγωνιστικής διαδικασίας τα όργανα του διαγωνισμού (Επιτροπή Διαγωνισμού) οφείλουν να τηρούν απαρέγκλιτα την αρχή της ταυτόχρονης αποσφράγισης των προσφορών.

Η Επιτροπή Διαγωνισμού αρχικά ερευνά το φάκελο του κάθε διαγωνιζομένου και αν από το σχετικό έλεγχο διαπιστωθεί ότι η προσφορά δεν είναι σύννομη ή σύμφωνη με τους όρους της διακήρυξης ή ότι λείπει κάποιο απαιτούμενο δικαιολογητικό, προβαίνει στον αποκλεισμό του διαγωνιζομένου αυτεπαγγέλτως.

Η αποσφράγιση κι ο έλεγχος των οικονομικών προσφορών πρέπει να διενεργείται μετά την ολοκλήρωση του σταδίου της αξιολόγησης των τεχνικών προσφορών. Για το λόγο αυτό απαγορεύεται επί ποινή αποκλεισμού η παράθεση οικονομικών στοιχείων σε οποιοδήποτε τμήμα της προσφοράς που ανοίγεται πριν το φάκελο της οικονομικής προσφοράς.

Σύμφωνα δε με τη νομολογία του ΣτΕ ανακύπτει υποχρέωση αποκλεισμού από το διαγωνισμό υποψηφίου και στην περίπτωση που η αποκάλυψη οικονομικών στοιχείων εκ μέρους του συντελείται πριν οριστικοποιηθεί το στάδιο αξιολόγησης των τεχνικών προσφορών, με άλλους τρόπους εκτός από την παράθεση οικονομικών στοιχείων σε οποιοδήποτε τμήμα της προσφοράς που ανοίγεται πριν το φάκελο της οικονομικής προσφοράς, όπως για παράδειγμα με την ευκαιρία άσκησης προσφυγής με την οποία ζητείται η αναβαθμολόγηση της τεχνικής προσφοράς με το επιχείρημα ότι το προσφερόμενο προϊόν/ υπηρεσία παρέχεται δωρεάν. Και τούτο διότι και σε αυτήν την περίπτωση είναι δυνατή η επιρροή της αξιολόγησης των τεχνικών προσφορών από οικονομικά στοιχεία γιατί η άσκηση της προσφυγής συνεπάγεται επανεξέταση της υπόθεσης που μπορεί να οδηγήσει σε επαναξιολόγηση των τεχνικών προσφορών. Με το ίδιο σκεπτικό μετά την αποσφράγιση των οικονομικών προσφορών δεν επιτρέπεται για οποιοδήποτε λόγο η το πρώτον ή εκ νέου αξιολόγηση τεχνικών προσφορών, η το

πρώτον αιτιολόγηση της βαθμολογίας αυτών, αφού οι διαδικαστικές αυτές ενέργειες με γνωστές πλέον τις οικονομικές προσφορές, δεν διασφαλίζουν συνθήκες πραγματικού ανταγωνισμού.

Συνεπώς, αν μετά το άνοιγμα οικονομικών προσφορών κριθεί ότι υπάρχει πλημμέλεια που ανάγεται στο στάδιο της αξιολόγησης των τεχνικών προσφορών και η οποία καθιστά αναγκαία για την επιλογή αναδόχου την εκ νέου αξιολόγησή τους ή την αιτιολόγηση της βαθμολογίας τους, τούτο συνεπάγεται καταρχήν τη ματαίωση του διαγωνισμού, αφού δεν είναι δυνατή η *a posteriori* αξιολόγηση αυτή.

Ειδικώς στην ανοικτή διαδικασία ή στο δεύτερο στάδιο της κλειστής διαδικασίας για τη σύναψη δημόσιων συμβάσεων προμηθειών και παροχής γενικών υπηρεσιών (α. 100 §2), όταν οι εν λόγω διαδικασίες δεν διενεργούνται με ηλεκτρονικό τρόπο, μετά την αποσφράγιση του φακέλου της προσφοράς και του φακέλου των δικαιολογητικών, το αρμόδιο όργανο προβαίνει στην αξιολόγηση της τεχνικής προσφοράς, σύμφωνα με τους όρους των εγγράφων της σύμβασης και συντάσσει πρακτικό για την απόρριψη των τεχνικών προσφορών που δε γίνονται αποδεκτές και την αποδοχή ή βαθμολόγηση των τεχνικών προσφορών με βάση το κριτήριο ανάθεσης των εγγράφων της σύμβασης, το οποίο υπογράφεται από τα μέλη του οργάνου. Ενώ οι σφραγισμένοι φάκελοι με τα οικονομικά στοιχεία των προσφορών, μετά την ολοκλήρωση της αξιολόγησης των λοιπών στοιχείων των προσφορών, μονογράφονται, τοποθετούνται σε νέο φάκελο ο οποίος επίσης σφραγίζεται και υπογράφεται από το ίδιο όργανο κι αποσφραγίζονται κατά την ημερομηνία και ώρα που ορίζεται από τα έγγραφα της σύμβασης ή την ειδική πρόσκληση και ακολουθεί σχετική ανακοίνωση τιμών.

Τα αποτελέσματα κάθε σταδίου επικυρώνονται με απόφαση του αποφαινόμενου οργάνου της αναθέτουσας αρχής, η οποία κοινοποιείται με επιμέλεια αυτής στους προσφέροντες ή στους συμμετέχοντες μαζί με αντίγραφο των πρακτικών της διαδικασίας ελέγχου και αξιολόγησης των προσφορών του αντίστοιχου σταδίου.

Αντιστροφή σταδίων αξιολόγησης στην ανοικτή διαδικασία (α.101)

Στις ανοικτές διαδικασίες οι αναθέτουσες αρχές μπορεί να αποφασίζουν να εξετάσουν τις προσφορές πριν από την επαλήθευση μη συνδρομής λόγων αποκλεισμού και της πλήρωσης των κριτηρίων επιλογής (α. 73-83). Ωστόσο η χρήση της διαδικασίας αντιστροφής **δεν επιτρέπεται** στις διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων προμηθειών ή παροχής γενικών υπηρεσιών (§2 εδ.γ').

13. Τα όργανα του διαγωνισμού (αρ.221 του ν. 4412/2016)

Ο διαγωνισμός διενεργείται από τις αρμόδιες Επιτροπές Διαγωνισμών. Η συγκρότηση, σύνθεση και λειτουργία τους διέπεται από τις διατάξεις του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας και τις γενικές αρχές του Διοικητικού δικαίου. Η Επιτροπή

Διαγωνισμού αποφασίζει με την απόλυτη πλειοψηφία των μελών της (ά. 15 παρ.1 Κ.Δ.Διαδ.). Τα συλλογικά όργανα είναι δυνατόν να συνεδριάζουν και με τη χρήση ηλεκτρονικών μέσων (τηλεδιάσκεψη), σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 13 του άρθρου 14 του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας. Ειδικά στις περιπτώσεις που δεν διενεργούνται με ηλεκτρονικά μέσα, η αποσφράγιση και μονογραφή των φακέλων γίνεται από το μέλος ή τα μέλη που βρίσκονται στην έδρα της αναθέτουσας αρχής, στην οποία έχουν κατατεθεί οι προσφορές ή αιτήσεις συμμετοχής, κατά τη διάρκεια της τηλεδιάσκεψης

Για τη νομιμότητα της σύνθεσης της απαιτείται νόμιμη σύγκληση και νομότυπη πρόσκληση όλων των τακτικών και αναπληρωματικών μελών της, νόμιμη ψηφοφορία, τήρηση των αρχών αμεροληψίας, τήρηση της νόμιμης διαδικασίας κλπ.

Για τις σχετικές πράξεις της Επιτροπής Ερευνών και Διαχείρισης συντάσσονται πρακτικά που υπογράφονται από τον Πρόεδρο και τα μέλη της.

Ειδικώς, τα όργανα διενέργειας διαδικασιών σύναψης δημοσίων συμβάσεων διακρίνονται σε «γνωμοδοτικά» και «αποφαινόμενα». Τα «γνωμοδοτικά» γνωμοδοτούν προς τα «αποφαινόμενα» όργανα.

Τα «γνωμοδοτικά» όργανα, σύμφωνα με το α. 221 Ν. 4412/2016 έχουν τις εξής αρμοδιότητες:

- α) αξιολογούν τις προσφορές ή αιτήσεις συμμετοχής των προσφερόντων ή υποψηφίων,
- β) ελέγχουν την καταλληλότητα των προσφερόντων ή υποψηφίων για τη συμμετοχή τους στη διαδικασία σύναψης δημόσιας σύμβασης,
- γ) ελέγχουν και αξιολογούν τις προσφορές,
- δ) στο πλαίσιο ανταγωνιστικής διαδικασίας με διαπραγμάτευση, ανταγωνιστικού διαλόγου ή σύμπραξης καινοτομίας, διαπραγματεύονται με τους προσφέροντες ή υποψηφίους,
- ε) εισηγούνται τον αποκλεισμό των προσφερόντων ή υποψηφίων από τη διαδικασία, την απόρριψη των προσφορών, την κατακύρωση των αποτελεσμάτων, την αποδέσμευση των εγγυήσεων, τη ματαίωση της διαδικασίας,
- στ) γνωμοδοτούν για κάθε άλλο θέμα που ανακύπτει κατά τη διαδικασία ανάθεσης,
- ζ) στο στάδιο της εκτέλεσης γνωμοδοτούν για κάθε θέμα που ανακύπτει από τη σύμβαση και ιδίως επί της παράτασης του συμβατικού χρόνου, κάθε άλλης τροποποίησης της σύμβασης και της έκπτωσης του αναδόχου και

η) γνωμοδοτούν για τις προβλεπόμενες στον ν. 4412/2016 ενστάσεις και προσφυγές που υποβάλλονται ενώπιον της αναθέτουσας αρχής ή της Προϊσταμένης Αρχής κατά το στάδιο της ανάθεσης και εκτέλεσης.

Στις δημόσιες συμβάσεις προμηθειών και παροχής γενικών υπηρεσιών, πέραν των οριζόμενων παραπάνω, ισχύουν και τα ακόλουθα (§11):

α) Συγκροτείται τριμελές ή πενταμελές γνωμοδοτικό όργανο (Επιτροπή διενέργειας/επιτροπή αξιολόγησης). Για την εξέταση των προβλεπόμενων ενστάσεων και προσφυγών που υποβάλλονται ενώπιον της αναθέτουσας αρχής, συγκροτείται χωριστό γνωμοδοτικό όργανο τριμελές ή πενταμελές (Επιτροπή αξιολόγησης ενστάσεων), τα μέλη του οποίου είναι διαφορετικά από τα μέλη του γνωμοδοτικού οργάνου που είναι αρμόδιο για τα υπόλοιπα θέματα που ανακύπτουν κατά τη διαδικασία ανάθεσης (αξιολόγησης προσφορών κ.λπ.).

β) Για την παρακολούθηση και την παραλαβή της σύμβασης προμήθειας συγκροτείται τριμελής ή πενταμελής Επιτροπή παρακολούθησης και παραλαβής με απόφαση του αρμόδιου αποφαινομένου οργάνου. Το όργανο αυτό εισηγείται για όλα τα θέματα παραλαβής του φυσικού αντικείμενου της σύμβασης, προβαίνοντας, σε μακροσκοπικούς, λειτουργικούς ή και επιχειρησιακούς ελέγχους του προς παραλαβή αντικείμενου της σύμβασης, εφόσον προβλέπεται από τη σύμβαση ή κρίνεται αναγκαίο, συντάσσει τα σχετικά πρωτόκολλα, παρακολουθεί και ελέγχει την προσήκουσα εκτέλεση όλων των όρων της σύμβασης και την εκπλήρωση των υποχρεώσεων του αναδόχου και εισηγείται τη λήψη των επιβεβλημένων μέτρων λόγω μη τήρησης των ως άνω όρων. Με απόφαση του αρμόδιου αποφαινομένου οργάνου μπορεί να συγκροτείται δευτεροβάθμια επιτροπή παρακολούθησης και παραλαβής με τις παραπάνω αρμοδιότητες.

γ) Με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, μπορεί να καθορίζονται οι όροι για τη συγκρότηση των πρωτοβάθμιων, μόνιμων ή μη, και των δευτεροβάθμιων επιτροπών παραλαβής, η σύνθεση αυτών, η διαδικασία επιλογής των μελών τους και κάθε άλλο θέμα σχετικά με το παραπάνω.

δ) Για την παραλαβή του αντικείμενου τμηματικού ή συνολικού σύμβασης παροχής υπηρεσιών συγκροτείται τριμελής Επιτροπή παραλαβής με απόφαση του αρμόδιου αποφαινομένου οργάνου. Εφόσον απαιτούνται ειδικές γνώσεις ένα τουλάχιστον μέλος της Επιτροπής Ερευνών και Διαχείρισης πρέπει να έχει την αντίστοιχη ειδικότητα. Σε περίπτωση αιτιολογημένης αδυναμίας για την συμπλήρωση ή την συγκρότηση της ανωτέρω Επιτροπής Ερευνών και Διαχείρισης η αναθέτουσα αρχή μπορεί να ζητήσει

από άλλη αναθέτουσα αρχή τη διάθεση υπαλλήλου ή υπαλλήλων της για τη συγκρότηση της Επιτροπής Ερευνών και Διαχείρισης.

ε) Για την επιλογή των μελών των συλλογικών οργάνων του εν λόγω άρθρου, οι αναθέτουσες αρχές μπορεί να διενεργούν κλήρωση κατά τις διατάξεις του άρθρου 26 του ν. 4024/2011.

στ) Τα γνωμοδοτικά όργανα της παρούσας παραγράφου συγκροτούνται από υπαλλήλους που υπηρετούν με οποιαδήποτε σχέση εργασίας στον φορέα που διενεργεί το διαγωνισμό ή σε άλλο φορέα του δημοσίου τομέα και λειτουργούν σύμφωνα με τις ισχύουσες κάθε φορά γενικές διατάξεις περί συλλογικών οργάνων.

ζ) Η Επιτροπή της περίπτωσης β' εισηγείται και για ζητήματα τροποποίησης των συμβάσεων προμηθειών, σύμφωνα με το άρθρο 132 με την επιφύλαξη του άρθρου 41.

η) Για την παρακολούθηση ή παραλαβή συμβάσεων προμηθειών ή συμβάσεων υπηρεσιών με εκτιμώμενη αξία ίση ή κατώτερη από το ποσό των δύο χιλιάδων πεντακοσίων ευρώ (2.500,00) δεν απαιτείται συγκρότηση Επιτροπής Ερευνών και Διαχείρισης Παρακολούθησης ή Παραλαβής και το σχετικό πρωτόκολλο εκδίδεται από τον Προϊστάμενο της αρμόδιας Υπηρεσίας.

θ) Σε περίπτωση αιτιολογημένης αδυναμίας για τη συμπλήρωση ή τη συγκρότηση των επιτροπών της παραγράφου 1, η αναθέτουσα αρχή μπορεί να ζητήσει από άλλη αναθέτουσα αρχή τη διάθεση υπαλλήλου ή υπαλλήλων της για τη συγκρότηση της Επιτροπής Ερευνών και Διαχείρισης.

14. Επιλογή του Αναδόχου (αρ. 71 του ν. 4412/2016)

Ο νόμος θέτει δύο προϋποθέσεις τις οποίες πρέπει η Επιτροπή να επαληθεύσει προκειμένου να αναθέσει μια δημόσια σύμβαση και είναι οι εξής:

α) η προσφορά συνάδει με τις απαιτήσεις, τις προϋποθέσεις και τα κριτήρια που προβλέπονται στην προκήρυξη σύμβασης ή στην πρόσκληση επιβεβαίωσης ενδιαφέροντος και στα έγγραφα της σύμβασης, λαμβανομένου υπόψη, κατά περίπτωση, του άρθρου 57 (εναλλακτικές προσφορές),

β) η προσφορά προέρχεται από προσφέροντα ο οποίος δεν αποκλείεται από τη συμμετοχή δυνάμει των άρθρων 73 (Λόγοι αποκλεισμού) και 74 (Αποκλεισμός οικονομικού φορέα από δημόσιες συμβάσεις) και πληροί τα κριτήρια επιλογής που καθορίζονται από την αναθέτουσα αρχή, σύμφωνα με τα άρθρα 75 (Κριτήρια επιλογής) έως 77, και, κατά περίπτωση, τους κανόνες και τα κριτήρια αμεροληψίας που αναφέρονται στο άρθρο 84.

Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να αποφασίζουν να μην αναθέσουν τη σύμβαση στον προσφέροντα που υπέβαλε την πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά όταν έχουν διαπιστώσει ότι η προσφορά δεν τηρεί τις ισχύουσες υποχρεώσεις, όπως αυτές προβλέπονται στην παρ. 2 του άρθρου 18.

Από τις παραπάνω διατάξεις του νόμου συνάγεται ότι οι λόγοι αποκλεισμού των υποψήφιων αναδόχων λόγω ακαταλληλότητας είναι δυνατόν να ενταχθούν σε τέσσερις κατηγορίες:

- i. Οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια
- ii. Τεχνική και επαγγελματική ικανότητα
- iii. Εντιμότητα και φερεγγυότητα
- iv. Άδεια άσκησης επαγγελματικής δραστηριότητας

Προβλέπονται από το νόμο λόγοι αποκλεισμού και κριτήρια ποιοτικής επιλογής του αναδόχου.

Λόγοι Αποκλεισμού για τις δημόσιες συμβάσεις με εκτιμώμενη αξία ίση ή κατώτερη των δύο χιλιάδων πεντακοσίων (2.500) ευρώ χωρίς Φ.Π.Α. (α.73)

A. Αποκλείονται από το Διαγωνισμό όσοι υποψήφιοι:

1. Δεν πληρούν τις προϋποθέσεις συμμετοχής.
2. Έχουν κηρυχθεί με αμετάκλητη δικαστική απόφαση έκπτωτοι από σύμβαση προμηθειών ή υπηρεσιών δημοσίου τομέα.
3. Υφίσταται εις βάρος τους αμετάκλητη καταδικαστική απόφαση για έναν από τους ακόλουθους λόγους: α) συμμετοχή σε εγκληματική οργάνωση, β) δωροδοκία, γ) απάτη, δ) τρομοκρατικά εγκλήματα ή εγκλήματα συνδεδεμένα με τρομοκρατικές δραστηριότητες, ε) νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ή χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, στ) παιδική εργασία και άλλες μορφές εμπορίας ανθρώπων.

Η υποχρέωση αποκλεισμού οικονομικού φορέα για την παραπάνω περίπτωση εφαρμόζεται σε οποιοδήποτε χρονικό σημείο του διαγωνισμού. Εφαρμόζεται επίσης όταν το πρόσωπο εις βάρος του οποίου εκδόθηκε αμετάκλητη καταδικαστική απόφαση είναι μέλος του διοικητικού, διευθυντικού ή εποπτικού οργάνου του εν λόγω οικονομικού φορέα ή έχει εξουσία εκπροσώπησης, λήψης αποφάσεων ή ελέγχου σε αυτό και ειδικά αφορά το διαχειριστή των Ε.Π.Ε, Ι.Κ.Ε, Ο.Ε., Ε.Ε. , τον διευθύνοντα σύμβουλο, καθώς και όλα τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου των Α.Ε., τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου των Συνεταιρισμών.

4. Εάν η αναθέτουσα αρχή: **α)** γνωρίζει ότι ο εν λόγω οικονομικός φορέας έχει αθετήσει τις υποχρεώσεις του όσον αφορά την καταβολή φόρων ή εισφορών κοινωνικής ασφάλισης και αυτό έχει διαπιστωθεί από δικαστική ή διοικητική απόφαση με τελεσίδικη και δεσμευτική ισχύ, σύμφωνα με διατάξεις της χώρας όπου είναι εγκατεστημένος ή την εθνική νομοθεσία ή/και **β)** μπορεί να αποδείξει με τα κατάλληλα μέσα ότι ο οικονομικός φορέας έχει αθετήσει τις υποχρεώσεις του όσον αφορά την καταβολή φόρων ή εισφορών κοινωνικής ασφάλισης.

Αν ο οικονομικός φορέας είναι Έλληνας πολίτης ή έχει την εγκατάστασή του στην Ελλάδα, οι υποχρεώσεις του που αφορούν τις εισφορές κοινωνικής ασφάλισης καλύπτουν τόσο την κύρια όσο και την επικουρική ασφάλιση.

Η παρούσα παράγραφος παύει να εφαρμόζεται όταν ο οικονομικός φορέας εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του είτε καταβάλλοντας τους φόρους ή τις εισφορές κοινωνικής ασφάλισης που οφείλει, συμπεριλαμβανομένων, κατά περίπτωση, των δεδουλευμένων τόκων ή των προστίμων είτε υπαγόμενος σε δεσμευτικό διακανονισμό για την καταβολή τους. **γ)** γνωρίζει ή μπορεί να αποδείξει με τα κατάλληλα μέσα ότι έχουν επιβληθεί σε βάρος του οικονομικού φορέα, μέσα σε χρονικό διάστημα δύο (2) ετών πριν από την ημερομηνία λήξης της προθεσμίας υποβολής προσφοράς ή αίτησης συμμετοχής: αα) τρεις (3) πράξεις επιβολής προστίμου από τα αρμόδια ελεγκτικά όργανα του Σώματος Επιθεώρησης Εργασίας για παραβάσεις της εργατικής νομοθεσίας που χαρακτηρίζονται, σύμφωνα με την υπουργική απόφαση 2063/Δ1632/2011, όπως εκάστοτε ισχύει, ως «υψηλής» ή «πολύ υψηλής» σοβαρότητας, οι οποίες προκύπτουν αθροιστικά από τρεις (3) διενεργηθέντες ελέγχους, ή ββ) δύο (2) πράξεις επιβολής προστίμου από τα αρμόδια ελεγκτικά όργανα του Σώματος Επιθεώρησης Εργασίας για παραβάσεις της εργατικής νομοθεσίας που αφορούν την αδήλωτη εργασία, οι οποίες προκύπτουν αθροιστικά από δύο (2) διενεργηθέντες ελέγχους. Οι υπό αα' και ββ' κυρώσεις πρέπει να έχουν αποκτήσει τελεσίδικη και δεσμευτική ισχύ. Ο λόγος αποκλεισμού δεν εφαρμόζεται όταν η εκτιμώμενη αξία της σύμβασης, χωρίς ΦΠΑ, είναι ίση ή κατώτερη από το ποσό των είκοσι χιλιάδων (20.000) ευρώ.

Η υποχρέωση αποκλεισμού οικονομικού φορέα για την παραπάνω περίπτωση εφαρμόζεται σε οποιοδήποτε χρονικό σημείο του διαγωνισμού.

B. Δυνατότητα αποκλεισμού ενός υποψηφίου έχει η αναθέτουσα αρχή όταν

1. Μπορεί να αποδείξει με κατάλληλα μέσα αθέτηση των ισχυουσών υποχρεώσεων που προβλέπονται στην παρ. 2 του άρθρου 18 (υποχρεώσεις τους που απορρέουν από τις διατάξεις της περιβαλλοντικής, κοινωνικοασφαλιστικής και εργατικής νομοθεσίας, που έχουν θεσπισθεί με το

δίκαιο της Ένωσης, το εθνικό δίκαιο, συλλογικές συμβάσεις ή διεθνείς διατάξεις περιβαλλοντικού, κοινωνικού και εργατικού δικαίου, οι οποίες απαριθμούνται στο Παράρτημα Χ του Προσαρτήματος Α')

2. Ο οικονομικός φορέας τελεί υπό πτώχευση ή έχει υπαχθεί σε διαδικασία εξυγίανσης ή ειδικής εκκαθάρισης ή τελεί υπό αναγκαστική διαχείριση από εκκαθαριστή ή από το δικαστήριο ή έχει υπαχθεί σε διαδικασία πτωχευτικού συμβιβασμού ή έχει αναστείλει τις επιχειρηματικές του δραστηριότητες ή εάν βρίσκεται σε οποιαδήποτε ανάλογη κατάσταση προκύπτουσα από παρόμοια διαδικασία, προβλεπόμενη σε εθνικές διατάξεις νόμου. Στην περίπτωση αυτή η αναθέτουσα αρχή μπορεί να μην αποκλείει έναν οικονομικό φορέα, ο οποίος βρίσκεται σε μια εκ των καταστάσεων που αναφέρονται στην παραπάνω περίπτωση, υπό την προϋπόθεση ότι η αναθέτουσα αρχή έχει αποδείξει ότι ο εν λόγω φορέας είναι σε θέση να εκτελέσει τη σύμβαση, λαμβάνοντας υπόψη τις ισχύουσες διατάξεις και τα μέτρα για τη συνέχιση της επιχειρηματικής του λειτουργίας.
3. Η αναθέτουσα αρχή διαθέτει επαρκώς εύλογες ενδείξεις που οδηγούν στο συμπέρασμα ότι ο οικονομικός φορέας συνήψε συμφωνίες με άλλους οικονομικούς φορείς με στόχο τη στρέβλωση του ανταγωνισμού,
4. Μία κατάσταση σύγκρουσης συμφερόντων κατά την έννοια του άρθρου 24 δεν μπορεί να θεραπευθεί αποτελεσματικά με άλλα, λιγότερο παρεμβατικά, μέσα,
5. Μία κατάσταση στρέβλωσης του ανταγωνισμού από την πρότερη συμμετοχή των οικονομικών φορέων κατά την προετοιμασία της διαδικασίας σύναψης σύμβασης, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 48, δεν μπορεί να θεραπευθεί με άλλα, λιγότερο παρεμβατικά, μέσα,
6. Εάν ο οικονομικός φορέας έχει επιδείξει σοβαρή ή επαναλαμβανόμενη πλημμέλεια κατά την εκτέλεση ουσιώδους απαίτησης στο πλαίσιο προηγούμενης δημόσιας σύμβασης, προηγούμενης σύμβασης με αναθέτοντα φορέα ή προηγούμενης σύμβασης παραχώρησης που είχε ως αποτέλεσμα την πρόωρη καταγγελία της προηγούμενης σύμβασης, αποζημιώσεις ή άλλες παρόμοιες κυρώσεις,
7. Ο οικονομικός φορέας έχει κριθεί ένοχος σοβαρών ψευδών δηλώσεων κατά την παροχή των πληροφοριών που απαιτούνται για την εξακρίβωση της απουσίας των λόγων αποκλεισμού ή την πλήρωση των κριτηρίων επιλογής, έχει αποκρύψει τις πληροφορίες αυτές ή δεν είναι σε θέση να προσκομίσει τα δικαιολογητικά που απαιτούνται κατ' εφαρμογή του άρθρου 79,

8. Ο οικονομικός φορέας επιχειρεί να επηρεάσει με αθέμιτο τρόπο τη διαδικασία λήψης αποφάσεων της αναθέτουσας αρχής, να αποκτήσει εμπιστευτικές πληροφορίες που ενδέχεται να του αποφέρουν αθέμιτο πλεονέκτημα στη διαδικασία σύναψης σύμβασης ή να παράσχει εξ αμελείας παραπλανητικές πληροφορίες που ενδέχεται να επηρεάσουν ουσιωδώς τις αποφάσεις που αφορούν τον αποκλεισμό, την επιλογή ή την ανάθεση,
9. Η αναθέτουσα αρχή μπορεί να αποδείξει, με κατάλληλα μέσα, ότι ο οικονομικός φορέας έχει διαπράξει σοβαρό επαγγελματικό παράπτωμα, το οποίο θέτει εν αμφιβόλω την ακεραιότητά του.

Οποιοσδήποτε οικονομικός φορέας εμπίπτει σε μια από τις καταστάσεις που αναφέρονται στις παραγράφους 1, 2γ και 4 του άρθρου 73 Ν. 4412/2016 (περιπτώσεις Α.3, Α.4γ' και Β του παρόντος) μπορεί να προσκομίζει στοιχεία προκειμένου να αποδείξει ότι τα μέτρα που έλαβε επαρκούν για να αποδείξουν την αξιοπιστία του, παρότι συντρέχει ο σχετικός λόγος αποκλεισμού. Εάν τα στοιχεία κριθούν επαρκή, ο εν λόγω οικονομικός φορέας δεν αποκλείεται από τη διαδικασία σύναψης σύμβασης. Για τον σκοπό αυτόν, ο οικονομικός φορέας αποδεικνύει ότι έχει καταβάλει ή έχει δεσμευθεί να καταβάλει αποζημίωση για τυχόν ζημιές που προκλήθηκαν από το ποινικό αδίκημα ή το παράπτωμα, ότι έχει διευκρινίσει τα γεγονότα και τις περιστάσεις με ολοκληρωμένο τρόπο, μέσω ενεργού συνεργασίας με τις ερευνητικές αρχές, και έχει λάβει συγκεκριμένα τεχνικά και οργανωτικά μέτρα, καθώς και μέτρα σε επίπεδο προσωπικού κατάλληλα για την αποφυγή περαιτέρω ποινικών αδικημάτων ή παραπτωμάτων. Τα μέτρα που λαμβάνονται από τους οικονομικούς φορείς αξιολογούνται σε συνάρτηση με τη σοβαρότητα και τις ιδιαίτερες περιστάσεις του ποινικού αδικήματος ή του παραπτώματος. Αν τα μέτρα κριθούν ανεπαρκή, γνωστοποιείται στον οικονομικό φορέα το σκεπτικό της απόφασης αυτής. Οικονομικός φορέας που έχει αποκλειστεί, με τελεσίδικη απόφαση, από τη συμμετοχή σε διαδικασίες σύναψης σύμβασης ή ανάθεσης παραχώρησης δεν μπορεί να κάνει χρήση της δυνατότητας που παρέχεται βάσει της παρούσας παραγράφου κατά την περίοδο του αποκλεισμού που ορίζεται στην εν λόγω απόφαση στο κράτος - μέλος στο οποίο ισχύει η απόφαση.

Η απόφαση της αναθέτουσας αρχής για την διαπίστωση της επάρκειας ή μη των επανορθωτικών μέτρων εκδίδεται μετά από σύμφωνη γνώμη της κατωτέρω αναφερόμενης Επιτροπής Ερευνών και Διαχείρισης, η οποία εκδίδεται εντός προθεσμίας τριάντα (30) ημερών από την περιέλευση του σχεδίου απόφασης της αναθέτουσας αρχής στην εν λόγω επιτροπή συνοδευόμενου από όλα τα σχετικά στοιχεία. Με την άπρακτη παρέλευση της ως άνω προθεσμίας η αναθέτουσα αρχή αποκλείει από τη διαδικασία σύναψης σύμβασης τον εν λόγω οικονομικό φορέα. Η απόφαση της αναθέτουσας αρχής, καθώς και η απόφαση με την οποία γίνονται δεκτά

ένδικα βοηθήματα κατ' αυτής, κοινοποιείται στην Αρχή. Συνιστάται επιτροπή που απαρτίζεται από εκπροσώπους του Υπουργού Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού, του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, καθώς και του Υπουργού Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων. Η ως άνω επιτροπή συγκροτείται με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού η οποία εκδίδεται εντός μηνός από τη δημοσίευση του παρόντος και ρυθμίζει τις αναγκαίες λεπτομέρειες οργάνωσης και λειτουργίας της. Χρέη Προέδρου εκτελεί ο εκπρόσωπος του Υπουργείου Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού.

Εάν η περίοδος αποκλεισμού δεν έχει καθορισθεί με αμετάκλητη απόφαση, ορίζεται στο νόμο η χρονική της διάρκεια (**α. 73 § 10**).

Η περίοδος αποκλεισμού καθορίζεται, σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας, λαμβάνοντας υπόψη ιδίως τη σοβαρότητα του αδικήματος ή παραπτώματος, τον χρόνο που έχει παρέλθει από τη διάπραξη του αδικήματος ή παραπτώματος, τη διάρκειά του, υποτροπή, την πρόθεση ή τον βαθμό αμέλειας του εκάστοτε οικονομικού φορέα και τα μέτρα που αυτός λαμβάνει προς αποφυγή διάπραξης παρόμοιων αδικημάτων ή παραπτωμάτων στο μέλλον. Εάν η περίοδος αποκλεισμού δεν έχει καθορισθεί από τελεσίδικη απόφαση, η μέγιστη περίοδος αποκλεισμού δεν υπερβαίνει τα πέντε (5) έτη από την ημερομηνία της καταδίκης με αμετάκλητη απόφαση στις περιπτώσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 1 του άρθρου 73 και τα τρία (3) έτη από την ημερομηνία του σχετικού γεγονότος στις περιπτώσεις που αναφέρονται στις παραγράφους 2γ και 4 του άρθρου 73.

Ο αποκλεισμός επιβάλλεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού, Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, αρμόδιου για θέματα καταπολέμησης διαφθοράς, καθώς και Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων, που εκδίδεται μετά από αιτιολογημένη εισήγηση της αναθέτουσας αρχής που διαπιστώνει την συνδρομή των λόγων αποκλεισμού και για τις διαδικασίες που αφορούν σύναψη δημοσίων συμβάσεων προμηθειών και παροχής γενικών υπηρεσιών κατόπιν γνώμης του συλλογικού οργάνου της παρ. 5 του άρθρου 41 του Ν. 4412/2016.

Πριν από την έκδοση της απόφασης περί αποκλεισμού ορισμένου οικονομικού φορέα, παρέχεται σε αυτόν η δυνατότητα ακροάσεως.

Η απόφαση του αποκλεισμού κοινοποιείται στην αναθέτουσα αρχή και τον θιγόμενο οικονομικό φορέα και γνωστοποιείται στη Γενική Γραμματεία Εμπορίου και Προστασίας του Καταναλωτή του Υπουργείου Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού και στη Γενική Γραμματεία Υποδομών του Υπουργείου Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων. Στην Εθνική Βάση Δεδομένων Δημοσίων Συμβάσεων τηρείται κατάλογος των

αποκλεισθέντων οικονομικών φορέων, στον οποίο καταχωρούνται τα στοιχεία και η περίοδος αποκλεισμού εκάστου εξ αυτών, υπό την επιφύλαξη των διατάξεων του Ν. 2472/1997 (α.74).

15. Έλεγχος και αξιολόγηση των προσφορών

Έλεγχος των Δικαιολογητικών

Η προσφορά των διαγωνιζομένων συνοδεύεται πάντα από ορισμένα δικαιολογητικά συμμετοχής που αποδεικνύουν την προσωπική- επαγγελματική καταλληλότητα, την χρηματοοικονομική επάρκεια και την τεχνική ικανότητα.

Αρμοδιότητα αποσφράγισης του οικείου Φακέλου Δικαιολογητικών (βλ. παρ. 9 του παρόντος) και αξιολόγησής τους έχει η Επιτροπή Διαγωνισμού.

Η παράληψη υποβολής ενός και μόνο δικαιολογητικού εγγράφου δικαιολογεί τον αποκλεισμό του υποψηφίου από τη διαγωνιστική διαδικασία.

Αξιολόγηση προσφορών

Στους διαγωνισμούς για την ανάδειξη προμηθευτή στις συμβάσεις προμηθειών και παροχής γενικών υπηρεσιών σύμφωνα με τις διατάξεις του α. 100 του Ν.4412/2016 καθιερώνεται ο κανόνας των αυτοτελών διακριτών φάσεων αξιολόγησης των προσφορών.

Σε πρώτη φάση αποσφραγίζεται ο κυρίως φάκελος προσφοράς, ο φάκελος των δικαιολογητικών συμμετοχής στην ανοικτή διαδικασία, καθώς και ο φάκελος της τεχνικής προσφοράς, εφόσον προβλέπεται η υποβολή της στα έγγραφα της σύμβασης, μονογράφονται και σφραγίζονται από το αρμόδιο όργανο όλα τα δικαιολογητικά που υποβάλλονται κατά το στάδιο αυτό και η τεχνική προσφορά ανά φύλλο. Το αρμόδιο όργανο καταχωρεί όσους υπέβαλαν προσφορές καθώς και τα υποβληθέντα από αυτούς δικαιολογητικά και τα αποτελέσματα του ελέγχου τους σε πρακτικό το οποίο υπογράφεται από τα μέλη του οργάνου. Οι φάκελοι των οικονομικών προσφορών δεν αποσφραγίζονται αλλά μονογράφονται από το αρμόδιο όργανο, τοποθετούνται σε νέο φάκελο που σφραγίζεται και υπογράφεται επίσης και φυλάσσεται ώστε να αποσφραγιστεί την ημερομηνία και ώρα που ορίζεται από τη σύμβαση ή την πρόσκληση.

Σε δεύτερη φάση το αρμόδιο όργανο προβαίνει σε αξιολόγηση της τεχνικής προσφοράς σύμφωνα με τους όρους των εγγράφων της σύμβασης και συντάσσει πρακτικό για την απόρριψη των τεχνικών προσφορών που δεν γίνονται αποδεκτές και την αποδοχή ή/και βαθμολόγηση των τεχνικών προσφορών με βάση το κριτήριο ανάθεσης των εγγράφων της σύμβασης.

Σε τελευταίο στάδιο οι σφραγισμένοι φάκελοι με τα οικονομικά στοιχεία των προσφορών, μετά την ολοκλήρωση της αξιολόγησης των λοιπών στοιχείων των προσφορών, αποσφραγίζονται κατά την ημερομηνία και ώρα που ορίζεται από τα έγγραφα της σύμβασης ή την ειδική πρόσκληση και ακολουθεί σχετική ανακοίνωση τιμών. Για όσες προσφορές δεν κρίθηκαν αποδεκτές κατά τα προηγούμενα στάδια, οι φάκελοι της οικονομικής προσφοράς δεν αποσφραγίζονται, αλλά επιστρέφονται.

Ειδικότερη ρύθμιση προβλέπεται στο πρώτο στάδιο της κλειστής διαδικασίας, στην ανταγωνιστική διαδικασία με διαπραγμάτευση, στον ανταγωνιστικό διάλογο και στη σύμπραξη καινοτομίας. Η αποσφράγιση του φακέλου με τις αιτήσεις και τα δικαιολογητικά συμμετοχής λαμβάνει χώρα την ημέρα και ώρα που ορίζεται στα έγγραφα της σύμβασης. Μετά την αποσφράγιση του φακέλου των δικαιολογητικών συμμετοχής, το αρμόδιο όργανο προβαίνει στην καταχώριση των υποψηφίων, στον έλεγχο των δικαιολογητικών που υπέβαλαν, καθώς και στην αξιολόγηση των αιτήσεων συμμετοχής των υποψηφίων, βάσει των κριτηρίων προεπιλογής που καθορίζονται στα έγγραφα της σύμβασης. Στη συνέχεια η αναθέτουσα αρχή προσκαλεί τους υποψηφίους που προεπιλέγησαν για υποβολή προσφορών.

Η αποσφράγιση των προσφορών και τα επόμενα διαδικαστικά στάδια διενεργούνται, κατά τα οριζόμενα στο α. 100 παρ. 2 του ν. 4412/2016.

Τα αποτελέσματα κάθε σταδίου επικυρώνονται με απόφαση του αποφαινόμενου οργάνου της αναθέτουσας αρχής, η οποία κοινοποιείται με επιμέλεια αυτής στους προσφέροντες ή στους συμμετέχοντες «μαζί με αντίγραφο των πρακτικών της διαδικασίας ελέγχου και αξιολόγησης των προσφορών του αντίστοιχου σταδίου.

16. Απόρριψη προσφορών (αρ. 91 του ν. 4412/2016)

Η αναθέτουσα αρχή με βάση τα αποτελέσματα του ελέγχου και της αξιολόγησης των προσφορών, απορρίπτει, σε κάθε περίπτωση, προσφορά:

α) Η οποία αποκλίνει από τα άρθρα 92 έως 100, και 102 έως 104 του Ν.4412/2016 ή υποβλήθηκε κατά παράβαση των απαράβατων όρων περί σύνταξης και υποβολής της προσφοράς, όπως οι όροι αυτοί ορίζονται στα έγγραφα της σύμβασης.

β) Η οποία περιέχει ατέλειες, ελλείψεις, ασάφειες ή σφάλματα, εφόσον αυτά δεν επιδέχονται συμπλήρωση ή διόρθωση ή, εφόσον επιδέχονται συμπλήρωση ή διόρθωση, δεν έχουν αποκατασταθεί κατά την αποσαφήνιση και τη συμπλήρωση της, σύμφωνα με το άρθρο 102 του Ν.4412/2016 .

γ) Για την οποία ο προσφέρων δεν έχει παράσχει τις απαιτούμενες εξηγήσεις, εντός της προκαθορισμένης προθεσμίας ή η εξήγηση δεν είναι αποδεκτή από την αναθέτουσα αρχή, σύμφωνα με το άρθρο 102 του Ν.4412/2016.

δ) Η οποία είναι εναλλακτική προσφορά, αν τέτοια δεν επιτρέπεται ή, αν επιτρέπεται, δεν πληροί τις ελάχιστες απαιτήσεις των εγγράφων της σύμβασης.

ε) Η οποία υποβάλλεται από έναν προσφέροντα που έχει υποβάλει δύο ή περισσότερες προσφορές εκτός αν επιτρέπεται η υποβολή εναλλακτικής προσφοράς. Ο περιορισμός αυτός ισχύει, υπό τους όρους της περίπτωσης γ' της παραγράφου 4 του άρθρου 73 του Ν.4412/2016 (και στην περίπτωση ενώσεων οικονομικών φορέων με κοινά μέλη, καθώς και στην περίπτωση οικονομικών φορέων που συμμετέχουν είτε αυτοτελώς είτε ως μέλη ενώσεων.

στ) Προσφορά υπό αίρεση.

ζ) Στις διαδικασίες σύναψης δημόσιας σύμβασης έργου, μελέτης ή παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών στις περιπτώσεις α' και β' της παρ. 2 του άρθρου 95.

η) Στις διαδικασίες σύναψης δημόσιας σύμβασης προμηθειών ή γενικών υπηρεσιών, προσφορά η οποία θέτει όρο αναπροσαρμογής, χωρίς αυτό να προβλέπεται από τα έγγραφα της σύμβασης ή, εφόσον στα έγγραφα της σύμβασης προβλέπεται η κατάθεση δειγμάτων, η μη προσήκουσα κατάθεση τους.

Τα ανωτέρω εφαρμόζονται αναλόγως στο πλαίσιο της διαδικασίας αξιολόγησης των αιτήσεων συμμετοχής στην κλειστή διαδικασία, τη διαδικασία του ανταγωνιστικού διαλόγου, στην ανταγωνιστική διαδικασία με διαπραγμάτευση ή στη σύμπραξη καινοτομίας.

17. Ανάθεση της σύμβασης

Η ανάθεση της σύμβασης είναι το στάδιο εκείνο της διαγωνιστικής διαδικασίας είτε διακριτό από τον ποιοτικό έλεγχο είτε ταυτόχρονο, κατά το οποίο η Επιτροπή αποφασίζει ποιος από τους προσφέροντες που κατέθεσαν παραδεκτή προσφορά και συγκεντρώνουν τα κριτήρια καταλληλότητας έχει προσφέρει την καλύτερη προσφορά.

Όταν η αναθέτουσα αρχή επιλέγει να αναθέσει τη σύμβαση στην πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά, αξιολογούν τις προσφορές προκειμένου να προσδιορίσουν εκείνη που παρουσιάζει την καλύτερη σχέση ποιότητας /τιμής. Για το σκοπό αυτό καθορίζουν τα οικονομικά και ποιοτικά κριτήρια τα οποία στο σύνολό τους πρέπει να επιτρέπουν τον προσδιορισμό της πλέον συμφέρουσας από οικονομική άποψη προσφοράς. Ο καθορισμός των κριτηρίων αυτών τελεί σε συνάρτηση με το αντικείμενο της σύμβασης, στο μέτρο που τα κριτήρια αυτά πρέπει να επιτρέπουν την αξιολόγηση του επιπέδου επίδοσης που παρουσιάζει κάθε προσφορά σε σχέση με το αντικείμενο της σύμβασης, όπως αυτό ορίζεται στις

τεχνικές προδιαγραφές, καθώς και τη μέτρηση της σχέσης ποιότητας/ τιμής της κάθε προσφοράς.

Κριτήρια ανάθεσης (α.86)

Η ανάθεση των δημοσίων συμβάσεων γίνεται αποκλειστικά με βάση την πλέον συμφέρουσα προσφορά από οικονομική άποψη η οποία προσδιορίζεται με βάση είτε την τιμή (καλύτερη οικονομικά λύση μεταξύ των προσφερόμενων), είτε το κόστος (αποτελεσματικότητα σε σχέση με το κόστος- κοστολόγηση κύκλου ζωής), είτε τη βέλτιστη σχέση ποιότητας – τιμής.

- *Ανάθεση με βάση τη χαμηλότερη τιμή:* Όταν η ανάθεση της δημόσιας σύμβασης γίνεται με κριτήριο τη χαμηλότερη τιμή επειδή αυτή αποτελεί την καλύτερη οικονομική λύση για την αναθέτουσα αρχή μεταξύ αυτών που προσφέρονται, τότε η ανάθεση γίνεται στο μειοδότη, δηλαδή εκείνον που υπέβαλε τη μικρότερη σε αξία προσφορά.

- *Ανάθεση με βάση το κόστος με προσέγγιση αποτελεσματικότητας (α. 87 §1):* Η αναθέτουσα αρχή μπορεί να χρησιμοποιήσει μία προσέγγιση αποτελεσματικότητας σε σχέση με το κόστος όπως της κοστολόγησης του κύκλου ζωής των προς ανάθεση υπηρεσιών.

Όταν η αναθέτουσα αρχή αποτιμά το κόστος χρησιμοποιώντας προσέγγιση κύκλου ζωής, αναφέρει στα έγγραφα της σύμβασης τα δεδομένα που πρέπει να υποβάλουν οι προσφέροντες και τη μέθοδο που θα χρησιμοποιήσει για την κοστολόγηση του κύκλου ζωής βάσει των εν λόγω δεδομένων.

- *Ανάθεση με βάση τη βέλτιστη σχέση ποιότητας –τιμής (α. 86§2):* Όταν η σύμβαση ανατίθεται στην πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά που περιλαμβάνει τη βέλτιστη σχέση ποιότητας- τιμής κατά την κρίση της αναθέτουσας αρχής, τότε η ανάθεση λαμβάνει χώρα με διάφορα κριτήρια, συμπεριλαμβανομένων, μεταξύ άλλων, ποιοτικών, περιβαλλοντικών ή/ και κοινωνικών πτυχών που συνδέονται με το αντικείμενο της συγκεκριμένης δημόσιας σύμβασης. Στα κριτήρια αυτά μπορούν να περιλαμβάνονται ενδεικτικά: α) η ποιότητα, περιλαμβανομένης της τεχνικής αξίας, τα αισθητικά και λειτουργικά χαρακτηριστικά, η προσβασιμότητα, ο σχεδιασμός για όλους τους χρήστες, τα κοινωνικά, περιβαλλοντικά και καινοτόμα χαρακτηριστικά και η εμπορία και οι σχετικοί όροι, β) η οργάνωση, τα προσόντα και η εμπειρία του προσωπικού στο οποίο ανατίθεται η εκτέλεση της σύμβασης, στην περίπτωση που η ποιότητα του διατεθέντος προσωπικού μπορεί να έχει σημαντική επίδραση στο επίπεδο εκτέλεσης της σύμβασης, γ) η εξυπηρέτηση μετά την πώληση και η τεχνική υποστήριξη, δ) οι όροι παράδοσης, όπως η ημερομηνία παράδοσης, η διαδικασία και η προθεσμία παράδοσης ή η προθεσμία ολοκλήρωσης ή περαίωσης, ε) η παροχή της εγγύησης

της παραγράφου 2 του άρθρου 72, στ) η προσαύξηση του προβλεπόμενου στα έγγραφα της σύμβασης χρόνου εγγύησης.

-*Περιβαλλοντικές και κοινωνικές παράμετροι κριτηρίων ανάθεσης*: Επιτρέπεται στη δημόσια αρχή να χρησιμοποιεί κριτήρια ανάθεσης ή όρους εκτέλεσης της σύμβασης περιβαλλοντικές παραμέτρους που καλύπτουν τον κύκλο ζωής του υπό ανάθεση έργου, αγαθού, υπηρεσίας, καθώς επίσης και κριτήρια δίκαιου εμπορίου κατά τη διάρκεια της εκτέλεσης της σύμβασης.

Εναλλακτικές προσφορές (α.57)

Αν η αναθέτουσα αρχή έχει συμπεριλάβει σχετική πρόβλεψη στην προκήρυξη της σύμβασης ή στην πρόσκληση επιβεβαίωσης ενδιαφέροντος για την υποβολή εναλλακτικών προσφορών, οι προσφέροντες έχουν τη δυνατότητα να προτείνουν λύσεις για όρο της σύμβασης που διαφέρει από εκείνη που προβλέπει η αναθέτουσα αρχή.

Η εναλλακτική προσφορά είναι δυνατόν να προσφέρει ορισμένα πρόσθετα χαρακτηριστικά τα οποία δεν προβλέπονται στην προκήρυξη και στα σχετικά έγγραφα του διαγωνισμού ή να αποκλείει ορισμένα από τα προβλεπόμενα, ή να προσφέρει μια εντελώς διαφορετική προσέγγιση για την εκτέλεση της σύμβασης.

Οι αναθέτουσες αρχές που επιτρέπουν ή απαιτούν εναλλακτικές προσφορές αναφέρουν στα έγγραφα της σύμβασης τις ελάχιστες απαιτήσεις τις οποίες πρέπει να πληρούν οι εναλλακτικές προσφορές καθώς και ειδικούς τρόπους υποβολής αυτών, ιδίως αν μπορούν να υποβάλλονται μόνο αν έχει επίσης υποβληθεί προσφορά που δε συνιστά εναλλακτική προσφορά. Επίσης διασφαλίζουν ότι τα επιλεγέντα κριτήρια ανάθεσης μπορούν να εφαρμοστούν σε εναλλακτικές προσφορές που πληρούν τις εν λόγω ελάχιστες απαιτήσεις καθώς και σε συμμορφούμενες προσφορές που δεν είναι εναλλακτικές (α. 57 §2).

Η αναθέτουσα αρχή λαμβάνει υπόψη της μόνο τις εναλλακτικές προσφορές που ανταποκρίνονται στις ελάχιστες απαιτήσεις τις οποίες έχουν ορίσει. Ειδικά στο πλαίσιο των συμβάσεων προμηθειών ή υπηρεσιών, η αναθέτουσα αρχή που έχει επιτρέψει ή απαιτήσει εναλλακτικές προσφορές δεν απορρίπτει μια τέτοια μόνο για το λόγο ότι εάν επιλεγεί θα οδηγήσει αντίστοιχα είτε στη σύναψη σύμβασης υπηρεσιών αντί προμηθειών είτε το αντίστροφο.

Αν οι εναλλακτικές λύσεις καλύπτουν τις προδιαγραφές των εγγράφων της σύμβασης κρίνονται όλες ως ισοδύναμες ανεξάρτητες προσφορές.

Ασυνήθιστα χαμηλές προσφορές (α.88)

Ως τέτοιες νοούνται οι προσφορές που περιέχουν τόσο ευνοϊκούς όρους που δημιουργούνται αμφιβολίες για τη σοβαρότητα ή φερεγγυότητά της, ακόμα και τη δυνατότητα του οικονομικού φορέα να εκτελέσει τη σύμβαση σύμφωνα με τους προσφερόμενους όρους.

Όταν οι προσφορές φαίνονται ασυνήθιστα χαμηλές σε σχέση με τα αγαθά ή υπηρεσίες, η αναθέτουσα αρχή αξιώνει από τον οικονομικό φορέα να παρέχει εξηγήσεις εντός αποκλειστικής προθεσμίας δέκα (10) ημερών από την κοινοποίηση της πρόσκλησης της αναθέτουσας αρχής

Η αναθέτουσα αρχή αξιολογεί τις παρεχόμενες πληροφορίες σε συνεννόηση με τον προσφέροντα. Μπορεί να απορρίψει την προσφορά μόνο εάν τα παρεχόμενα στοιχεία δεν εξηγούν κατά τρόπο ικανοποιητικό το χαμηλό επίπεδο της τιμής ή του κόστους που προτείνεται. Ωστόσο η αναθέτουσα αρχή απορρίπτει την προσφορά εάν διαπιστώσει ότι η προσφορά είναι ασυνήθιστα χαμηλή, διότι δεν συμμορφώνεται στις υποχρεώσεις της παρ. 2 του α.18 Ν. 4412/2016 ήτοι τις διατάξεις της περιβαλλοντικής, κοινωνικοασφαλιστικής και εργατικής νομοθεσίας, που έχουν θεσπισθεί με το δίκαιο της Ένωσης, το εθνικό δίκαιο, συλλογικές συμβάσεις ή διεθνείς διατάξεις περιβαλλοντικού, κοινωνικού και εργατικού δικαίου.

Ολοκλήρωση της ανάθεσης

Ο διαγωνισμός για την ανάθεση δημόσιας σύμβασης στον ανάδοχο αποτελεί σύνθετη διοικητική ενέργεια η οποία ολοκληρώνεται με την κατακυρωτική απόφαση που συνίσταται στην έγκριση του αποτελέσματος του διαγωνισμού από το αρμόδιο όργανο της αναθέτουσας αρχής.

Έκδοση και κοινοποίηση της πράξης κατακύρωσης

Ο συμβατικός δεσμός συνάπτεται με την κοινοποίηση στον ανάδοχο της κατακυρωτικής απόφασης της αναθέτουσας αρχής.

Έγκριση των αποτελεσμάτων του διαγωνισμού (α.103)

Μετά την αξιολόγηση των προσφορών η αναθέτουσα αρχή ειδοποιεί εγγράφως τον «προσωρινό ανάδοχο» δηλαδή τον προσφέροντα στον οποίο πρόκειται να γίνει η κατακύρωση, να υποβάλλει εντός δέκα (10) ημερών από την κοινοποίηση της σχετικής έγγραφης ειδοποίησης σε αυτόν, τα αποδεικτικά έγγραφα νομιμοποίησης και τα πρωτότυπα ή αντίγραφα που εκδίδονται όλων των δικαιολογητικών του άρθρου 80 όπως καθορίζονται ειδικότερα στα έγγραφα της σύμβασης, ως αποδεικτικά στοιχεία για τη μη συνδρομή των λόγων αποκλεισμού καθώς και για την πλήρωση των κριτηρίων ποιοτικής επιλογής. Τα δικαιολογητικά προσκομίζονται σε σφραγισμένο φάκελο ο οποίος παραδίδεται εμπρόθεσμα στο αρμόδιο όργανο αξιολόγησης.

Αν κατά τον έλεγχο των παραπάνω δικαιολογητικών διαπιστωθεί ότι τα στοιχεία που δηλώθηκαν, σύμφωνα με το άρθρο 79 είναι ψευδή ή ανακριβή, απορρίπτεται η προσφορά του προσωρινού αναδόχου και, με την επιφύλαξη του άρθρου 104, καταπίπτει υπέρ της αναθέτουσας αρχής η εγγύηση συμμετοχής του, που είχε προσκομισθεί, σύμφωνα με το άρθρο 72, εφόσον είχε προσκομισθεί και η κατακύρωση γίνεται στον προσφέροντα που υπέβαλε την αμέσως επόμενη πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά βάσει των ειδικότερων κριτηρίων ανάθεσης όπως είχαν οριστεί στα έγγραφα της σύμβασης, χωρίς να λαμβάνεται υπόψη η προσφορά του προσφέροντος που απορρίφθηκε. Αν κανένας από τους προσφέροντες δεν υπέβαλε αληθή ή ακριβή δήλωση η διαδικασία ανάθεσης ματαιώνεται.

Αν ο προσωρινός ανάδοχος δεν υποβάλει στο προκαθορισμένο χρονικό διάστημα τα απαιτούμενα πρωτότυπα ή αντίγραφα, των παραπάνω δικαιολογητικών, απορρίπτεται η προσφορά του προσωρινού αναδόχου και καταπίπτει υπέρ της αναθέτουσας αρχής η εγγύηση συμμετοχής του, που είχε προσκομισθεί, σύμφωνα με το άρθρο 72, εφόσον είχε προσκομισθεί, και η κατακύρωση γίνεται στον προσφέροντα που υπέβαλε την αμέσως επόμενη πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά βάσει των ειδικότερων κριτηρίων ανάθεσης όπως είχαν οριστεί στα έγγραφα της σύμβασης, χωρίς να λαμβάνεται υπόψη η προσφορά του προσφέροντος που απορρίφθηκε. Αν κανένας από τους προσφέροντες δεν προσκομίζει ένα ή περισσότερα από τα απαιτούμενα έγγραφα και δικαιολογητικά, η διαδικασία ματαιώνεται.

Το ίδιο ισχύει και όταν από τα παραπάνω δικαιολογητικά που προσκομίσθηκαν νομίμως και εμπροθέσμως, δεν αποδεικνύεται η μη συνδρομή των λόγων αποκλεισμού των άρθρων 73 και 74 ή η πλήρωση μιας ή περισσότερων από τις απαιτήσεις των κριτηρίων ποιοτικής επιλογής, σύμφωνα με την παράγραφο 1 (άρθρου 103) και τα άρθρα 75, 76 και 77, απορρίπτεται η προσφορά του προσωρινού αναδόχου και, με την επιφύλαξη του άρθρου 104, καταπίπτει υπέρ της αναθέτουσας αρχής η εγγύηση συμμετοχής του, εφόσον είχε προσκομισθεί, σύμφωνα με το άρθρο 72, και η κατακύρωση γίνεται στον προσφέροντα που υπέβαλε την αμέσως επόμενη πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά βάσει των ειδικότερων κριτηρίων ανάθεσης όπως είχαν οριστεί στα έγγραφα της σύμβασης, χωρίς να λαμβάνεται υπόψη η προσφορά του προσφέροντος που απορρίφθηκε. Αν κανένας από τους προσφέροντες δεν αποδείξει ότι πληροί τα κριτήρια ποιοτικής επιλογής, σύμφωνα με την παράγραφο 1 και το άρθρο 75 η διαδικασία ματαιώνεται.

Η διαδικασία ελέγχου των παραπάνω δικαιολογητικών ολοκληρώνεται με τη σύνταξη πρακτικού από το αρμόδιο γνωμοδοτικό όργανο και τη διαβίβαση του

φακέλου στο αποφαινόμενο όργανο της αναθέτουσας αρχής για τη λήψη απόφασης είτε για την κήρυξη του προσωρινού αναδόχου ως έκπτωτου είτε για τη ματαίωση της διαδικασίας είτε κατακύρωσης της σύμβασης.

Οψιγενείς μεταβολές (α.104)

Σε περίπτωση οψιγενών μεταβολών ως προς τις προϋποθέσεις που είχαν δηλώσει οι προσφέροντες ότι πληρούν, εάν η αναθέτουσα αρχή ενημερωθεί εγκαίρως και προσηκόντως γι' αυτές από τον προσωρινό ανάδοχο, ήτοι το αργότερο μέχρι την ημέρα έγγραφης ειδοποίησης για την προσκόμιση των δικαιολογητικών του ά.80, ήτοι των δικαιολογητικών μη ύπαρξης λόγων αποκλεισμού και πλήρωσης των κριτηρίων επιλογής, τότε δεν καταπίπτει υπέρ της η εγγύηση της συμμετοχής του, διαφορετικά καταπίπτει.

Στη συνέχεια η αναθέτουσα αρχή κοινοποιεί αμέσως την απόφαση κατακύρωσης μαζί με αντίγραφο όλων των πρακτικών της διαδικασίας ελέγχου και αξιολόγησης των προσφορών, σε κάθε προσφέροντα που δεν έχει αποκλειστεί οριστικά εκτός από τον προσωρινό ανάδοχο, με κάθε πρόσφορο τρόπο (πχ. φαξ, ηλεκτρονικό ταχυδρομείο κλπ.), επί αποδείξει.

Η απόφαση κατακύρωσης δεν παράγει έννομα αποτελέσματα εφόσον δεν χωρέσει κοινοποίηση της σε όλους τους προσφέροντες που δεν έχουν αποκλειστεί οριστικά. Τα έννομα αποτελέσματά της και ιδίως η σύναψη της σύμβασης επέρχονται εφόσον κι όταν συντρέξουν σωρευτικά τα εξής **(α.105)**:

- α) άπρακτη πάροδος των προθεσμιών άσκησης των προβλεπόμενων στις κείμενες διατάξεις βοηθημάτων και μέσων στο στάδιο της προδικαστικής και δικαστικής προστασίας και από τις αποφάσεις αναστολών επί αυτών,
- β) ολοκλήρωση του προσυμβατικού ελέγχου από το Ελεγκτικό Συνέδριο, σύμφωνα με τα άρθρα 35 και 36 του ν. 4129/2013, εφόσον απαιτείται και
- γ) κοινοποίηση της απόφασης κατακύρωσης στον προσωρινό ανάδοχο, εφόσον ο τελευταίος υποβάλει επικαιροποιημένα τα δικαιολογητικά του άρθρου 80 και μόνον στην περίπτωση του προσυμβατικού ελέγχου ή της άσκησης προδικαστικής προσφυγής και ενδίκων μέσων κατά της απόφασης κατακύρωσης, έπειτα από σχετική πρόσκληση.

Υπογραφή της σύμβασης

Μετά την επέλευση των εννόμων αποτελεσμάτων της απόφασης κατακύρωσης, η αναθέτουσα αρχή προσκαλεί τον ανάδοχο να προσέλθει για την υπογραφή του συμφωνητικού, θέτοντάς του προθεσμία που δε μπορεί να υπερβαίνει τις είκοσι (20) ημέρες από την κοινοποίηση σχετικής έγγραφης ειδικής πρόσκλησης.

Η υπογραφή του συμφωνητικού έχει αποδεικτικό χαρακτήρα. Εάν ο ανάδοχος δεν προσέλθει να υπογράψει το συμφωνητικό, μέσα στην προθεσμία που ορίζεται στην ειδική πρόκληση, κηρύσσεται έκπτωτος, καταπίπτει υπέρ της αναθέτουσας αρχής η εγγύηση συμμετοχής του και η κατακύρωση γίνεται στον προσφέροντα που υπέβαλε την αμέσως επόμενη πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά. Αν κανένας από τους προσφέροντες δεν προσέλθει για την υπογραφή του συμφωνητικού, η διαδικασία ανάθεσης ματαιώνεται.

Όταν η εκτέλεση δημόσιας σύμβασης δε γίνεται με διαγωνιστική διαδικασία αλλά ανατίθεται βάσει της εξαιρετικής διαδικασίας της απευθείας ανάθεσης, το έγγραφο της σύμβασης έχει συστατικό χαρακτήρα (αν δεν υπογραφεί δεν υφίσταται σύμβαση).

Η υπογεγραμμένη σύμβαση αναρτάται στο ΚΗΜΔΗΣ.

Ενστάσεις (α.127)- Προσφυγές (α.360)

Κατά ορισμένων πράξεων των οργάνων της αναθέτουσας αρχής οι οποίες λαμβάνουν χώρα στη διαγωνιστική διαδικασία και που είναι βλαπτικές των συμφερόντων των διαγωνιζομένων οικονομικών φορέων η οικεία νομοθεσία προβλέπει τη δυνατότητα υποβολής εκ μέρους των τελευταίων ενστάσεων, δηλαδή γραπτών διαμαρτυριών.

Ανάλογα με το ύψος της σύμβασης – άνω ή κάτω των ορίων- κατά της απόφασης έγκρισης του πρακτικού ελέγχου και βαθμολόγησης των τεχνικών προσφορών από την αναθέτουσα αρχή, καθώς και κατά της απόφασης της αναθέτουσας αρχής που εγκρίνει το πρακτικό ανάθεσης της σύμβασης προβλέπεται η δυνατότητα άσκησης ένστασης ή προδικαστικής προσφυγής του οικονομικού φορέα.

- Για δημόσιες συμβάσεις με εκτιμώμενη αξία κατώτερη ή ίση των εξήντα χιλιάδων (60.000) ευρώ (χωρίς Φ.Π.Α.), σε περίπτωση ένστασης κατά πράξης της αναθέτουσας αρχής, η προθεσμία άσκησης της είναι πέντε (5) ημέρες από την κοινοποίηση της προσβαλλόμενης πράξης στον ενδιαφερόμενο οικονομικό φορέα ή από τη συντέλεση της παράλειψης. Η ένσταση κατά της διακήρυξης υποβάλλεται σε προθεσμία που εκτείνεται μέχρι το ήμισυ του χρονικού διαστήματος από τη δημοσίευση της διακήρυξης στο ΚΗΜΔΗΣ μέχρι την καταληκτική ημερομηνία υποβολής των προσφορών. Για τον υπολογισμό της προθεσμίας αυτής συνυπολογίζονται και οι ημερομηνίες της δημοσίευσης και της υποβολής των προσφορών.

Ειδικά για τις δημόσιες συμβάσεις προμηθειών και υπηρεσιών για την εξέταση των προβλεπόμενων ενστάσεων και προσφυγών που υποβάλλονται ενώπιον της αναθέτουσας αρχής, συγκροτείται χωριστό τριμελές ή πενταμελές γνωμοδοτικό όργανο, η Επιτροπή Αξιολόγησης Ενστάσεων (α.221 §11 α'). Τα μέλη της πρέπει να

είναι διαφορετικά από τα μέλη του γνωμοδοτικού οργάνου που είναι αρμόδιο για τη διαδικασία ανάθεσης.

Η ένσταση υποβάλλεται ενώπιον της αναθέτουσας αρχής, η οποία αποφασίζει, σύμφωνα με τα οριζόμενα και στο άρθρο 221, εντός προθεσμίας δέκα (10) ημερών από την κοινοποίηση της ένστασης η οποία μπορεί να γίνει και με ηλεκτρονικά μέσα σύμφωνα με το άρθρο 376 παράγραφος 11. Στην περίπτωση της ένστασης κατά της διακήρυξης ή της πρόσκλησης η αναθέτουσα αρχή αποφασίζει σε κάθε περίπτωση πριν την καταληκτική ημερομηνία υποβολής των προσφορών. Με την άπρακτη πάροδο των ανωτέρω προθεσμιών τεκμαίρεται η απόρριψη της ένστασης. Για το παραδεκτό της άσκησης ένστασης, απαιτείται, με την κατάθεση της ένστασης, η καταβολή παραβόλου, υπέρ του Δημοσίου, ποσού ίσου με το ένα τοις εκατό (1%) επί της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης. Το παράβολο αυτό αποτελεί δημόσιο έσοδο. Το παράβολο επιστρέφεται με πράξη της αναθέτουσας αρχής, αν η ένσταση γίνει δεκτή ή μερικώς δεκτή από το αποφασίζον διοικητικό όργανο. Στις δημόσιες συμβάσεις έργων, μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών επιστημονικών υπηρεσιών, για την ένσταση κατά της διακήρυξης ή της πρόσκλησης γνωμοδοτεί το αρμόδιο τεχνικό συμβούλιο.

Οι εν λόγω ενστάσεις μπορεί να αναφέρονται αδιακρίτως σε οποιαδήποτε πλημμέλεια της προσβαλλόμενης διαγωνιστικής διαδικασίας, είτε ουσιαστική είτε νομική.

Η αναθέτουσα αρχή οφείλει να αιτιολογεί τη σχετική κρίση της επί των ισχυρισμών της ενστάσεως που υπεβλήθη κι επομένως η απόφαση που θα εκδώσει επί ενστάσεως θα πρέπει να είναι ειδικά κι εμπειριστατωμένα αιτιολογημένη και να απαντά σε κάθε ένα ισχυρισμό της ενστάσεως.

- Για δημόσιες συμβάσεις με εκτιμώμενη αξία των εξήντα χιλιάδων (60.000) ευρώ (χωρίς Φ.Π.Α.) (α.360-364) προβλέπεται η δυνατότητα άσκησης από τον διαγωνιζόμενο προδικαστικής προσφυγής ενώπιον της Αρχής Εξέτασης Προδικαστικών Προσφυγών (ΑΕΠΠ) κατά της σχετικής πράξης ή παράλειψης της αναθέτουσας αρχής.

Σε περίπτωση προσφυγής κατά πράξης της αναθέτουσας αρχής, η προθεσμία για την άσκηση της προδικαστικής προσφυγής είναι:

(α) δέκα (10) ημέρες από την κοινοποίηση της προσβαλλόμενης πράξης στον ενδιαφερόμενο οικονομικό φορέα αν η πράξη κοινοποιήθηκε με ηλεκτρονικά μέσα ή τηλεομοιοτυπία ή

(β) δεκαπέντε (15) ημέρες από την κοινοποίηση της προσβαλλόμενης πράξης στον ενδιαφερόμενο οικονομικό φορέα, αν χρησιμοποιήθηκαν άλλα μέσα επικοινωνίας, άλλως,

(γ) δέκα (10) ημέρες από την πλήρη, πραγματική ή τεκμαιρόμενη, γνώση της πράξης που βλάπτει τα συμφέροντα του ενδιαφερόμενου οικονομικού φορέα. Ειδικά για την άσκηση προσφυγής κατά προκήρυξης, η πλήρης γνώση αυτής τεκμαίρεται μετά την πάροδο δεκαπέντε (15) ημερών από τη δημοσίευση στο ΚΗΜΔΗΣ.

Σε περίπτωση παράλειψης, η προθεσμία για την άσκηση της προδικαστικής προσφυγής είναι δεκαπέντε (15) ημέρες από την επομένη της συντέλεσης της προσβαλλόμενης παράλειψης.

Η προδικαστική προσφυγή κατατίθεται ηλεκτρονικά στον ηλεκτρονικό τόπο του διαγωνισμού. Σε περίπτωση που η διαγωνιστική διαδικασία δεν διενεργείται μέσω του ΕΣΗΔΗΣ, η προδικαστική προσφυγή κατατίθεται στην ΑΕΠΠ.

Για το παραδεκτό της άσκησης της προδικαστικής προσφυγής κατατίθεται παράβολο από τον προσφεύγοντα υπέρ του Δημοσίου, το ύψος του οποίου ανέρχεται σε ποσοστό 0,50 τοις εκατό (0,50%) της προϋπολογισθείσας αξίας (χωρίς Φ.Π.Α.) της σχετικής σύμβασης. Το ύψος του παραβόλου δεν μπορεί να είναι κατώτερο των εξακοσίων (600) ευρώ ούτε ανώτερο των δεκαπέντε χιλιάδων (15.000) ευρώ. Αν τα έγγραφα της σύμβασης δεν προκύπτει η προϋπολογισθείσα αξία της, για το παραδεκτό της άσκησης της προδικαστικής προσφυγής, κατατίθεται παράβολο ύψους εξακοσίων (600) ευρώ.

Η προθεσμία για την άσκηση της προδικαστικής προσφυγής και η άσκησή της κωλύουν τη σύναψη της συμβάσεως επί ποινή ακυρότητας (ανασταλτικό αποτέλεσμα).

18. Ματαίωση του δημόσιου διαγωνισμού (αρ. 106του ν. 4412/2016)

Κατά το ενωσιακό δίκαιο, η αναθέτουσα αρχή έχει ευρεία διακριτική ευχέρεια να ακυρώσει τη διαγωνιστική διαδικασία και να προχωρήσει σε επαναπροκήρυξη του διαγωνισμού δίχως να απαιτείται η συνδρομή εξαιρετικής περίπτωσης ή σοβαρού λόγου ως προς αυτό, θα πρέπει όμως η απόφασή της να είναι νομίμως κι επαρκώς αιτιολογημένη.

Ειδικότερα, η αναθέτουσα αρχή με ειδικά αιτιολογημένη απόφασή της, μετά από γνώμη του αρμόδιου οργάνου, ματαιώνει υποχρεωτικά τη διαδικασία σύναψης δημόσιας σύμβασης:

α) εφόσον η διαδικασία απέβη άγονη είτε λόγω μη υποβολής προσφοράς είτε λόγω απόρριψης όλων των προσφορών ή αιτήσεων ή αποκλεισμού όλων των προσφερόντων ή συμμετεχόντων, σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος βιβλίου και τα έγγραφα της σύμβασης ή

β) στην περίπτωση που κανένας από τους προσφέροντες δεν προσέλθει για την υπογραφή του συμφωνητικού (α.105 §5).

Ματαίωση της διαδικασίας ανάθεσης δημόσιας σύμβασης μπορεί να λάβει χώρα με ειδικώς αιτιολογημένη απόφαση της αναθέτουσας αρχής, μετά από γνώμη του αρμόδιου οργάνου, στις ακόλουθες περιπτώσεις:

α) λόγω παράτυπης διεξαγωγής της διαδικασίας ανάθεσης,

β) αν οι οικονομικές και τεχνικές παράμετροι που σχετίζονται με τη διαδικασία ανάθεσης άλλαξαν ουσιωδώς και η εκτέλεση του συμβατικού αντικείμενου δεν ενδιαφέρει πλέον την αναθέτουσα αρχή ή τον φορέα για τον οποίο προορίζεται το υπό ανάθεση αντικείμενο,

γ) αν λόγω ανωτέρας βίας, δεν είναι δυνατή η κανονική εκτέλεση της σύμβασης,

δ) αν η επιλεγείσα προσφορά κριθεί ως μη συμφέρουσα από οικονομική άποψη,

ε) στην περίπτωση της παραγράφου 4 του άρθρου 97,

στ) για άλλους επιτακτικούς λόγους δημοσίου συμφέροντος όπως ιδίως δημόσιας υγείας ή προστασίας του περιβάλλοντος.

Σε όλες τις περιπτώσεις υποχρεωτικής ή προαιρετικής ματαίωσης, η αναθέτουσα αρχή ακυρώνει τη διαδικασία σύναψης δημόσιας σύμβασης για ολόκληρο το αντικείμενο της σύμβασης ή, αν οι λόγοι αυτοί συνδέονται με τμήμα της σύμβασης, για το εν λόγω τμήμα εφόσον επιτρέπεται η κατάθεση τέτοιων προσφορών.

Επίσης, η αναθέτουσα αρχή διατηρεί το δικαίωμα μετά από γνώμη του αρμόδιου οργάνου να αποφασίσει, παράλληλα με τη ματαίωση της διαδικασίας σύναψης, και την επανάληψη οποιασδήποτε φάσης της διαδικασίας σύναψης, με τροποποίηση ή μη των όρων της ή την προσφυγή στη διαδικασία των άρθρων 29 (Ανταγωνιστική διαδικασία με διαπραγμάτευση) ή 32 (διαπραγμάτευση χωρίς προηγούμενη δημοσίευση), εφόσον, στην τελευταία αυτή περίπτωση, πληρούνται οι όροι και οι προϋποθέσεις των άρθρων αυτών.

19. Εκτέλεση της δημόσιας σύμβασης

Όροι εκτέλεσης της σύμβασης (αρ.130 του ν. 4412/2016)

Οι αναθέτουσες αρχές επιβάλλουν τον όρο ότι κατά την εκτέλεση της σύμβασης ο ανάδοχος τηρεί τις υποχρεώσεις στους τομείς του περιβαλλοντικού, κοινωνικοασφαλιστικού και εργατικού δικαίου, που έχουν θεσπισθεί με το δίκαιο της Ένωσης, το εθνικό δίκαιο, συλλογικές συμβάσεις ή διεθνείς διατάξεις περιβαλλοντικού, κοινωνικοασφαλιστικού και εργατικού δικαίου. Επίσης, μπορούν να επιβάλλουν και άλλους ειδικούς όρους σχετικά με την εκτέλεση της σύμβασης, υπό την προϋπόθεση

ότι συνδέονται με το αντικείμενο της σύμβασης, κατά την έννοια της παρ. 8 του άρθρου 86, και επισημαίνονται στην προκήρυξη διαγωνισμού ή στα έγγραφα της σύμβασης. Οι εν λόγω όροι μπορούν να περιλαμβάνουν οικονομικές, περιβαλλοντικές, κοινωνικές παραμέτρους ή παραμέτρους που αφορούν την καινοτομία και την απασχόληση.

Συμβατικές υποχρεώσεις

- Βασικές υποχρεώσεις αναδόχου

Στις δημόσιες συμβάσεις προμηθειών, η κύρια υποχρέωση του προμηθευτή έγκειται στην παράδοση ολόκληρης της ποσότητας του υλικού μέσα στα χρονικά όρια και με τον τρόπο που ορίζει η σύμβαση (α.202 και 206 §1). Πέραν τούτου προβλέπεται ότι:

- i. Ο προμηθευτής υποχρεούται να ειδοποιεί την υπηρεσία που εκτελεί την προμήθεια, την αποθήκη υποδοχής των υλικών και την επιτροπή παραλαβής, για την ημερομηνία που προτίθεται να παραδώσει το υλικό, τουλάχιστον πέντε (5) εργάσιμες ημέρες νωρίτερα (α. 206 §6)
- ii. Μετά από κάθε προσκόμιση υλικού στην αποθήκη υποδοχής αυτών, ο προμηθευτής υποχρεούται να υποβάλει στην υπηρεσία αποδεικτικό, θεωρημένο από τον υπεύθυνο της αποθήκης, στο οποίο αναφέρεται η ημερομηνία προσκόμισης, το υλικό, η ποσότητα και ο αριθμός της σύμβασης σε εκτέλεση της οποίας προσκομίστηκε (α. 206 §7).
- iii. Ο προμηθευτής υποχρεούται να τηρεί τις συμβατικές ημερομηνίες φόρτωσης, αμέσως δε μετά τη φόρτωση των υλικών υποχρεούται να γνωστοποιεί στην αναθέτουσα αρχή με τηλεγράφημα ή τηλετύπημα ή τηλεομοιοτυπία, τα στοιχεία φόρτωσης (α.211).
- iv. Ο προμηθευτής υποχρεούται να καταθέσει εγγύηση καλής εκτέλεσης των όρων της σύμβασης, ο χρόνος ισχύος της οποίας πρέπει να είναι μεγαλύτερος από το συμβατικό χρόνο φόρτωσης ή παράδοσης, για το διάστημα που θα ορίζεται στα έγγραφα της σύμβασης. Οι εγγυήσεις καλής εκτέλεσης επιστρέφονται στο σύνολό τους μετά την οριστική ποσοτική και ποιοτική παραλαβή του συνόλου του αντικειμένου της σύμβασης (α.72§1β').
- v. Αν προβλέπεται στη σύμβαση περίοδος εγγυημένης λειτουργίας, ο προμηθευτής ευθύνεται για την καλή λειτουργία του αντικειμένου της προμήθειας Επίσης, οφείλει κατά το χρόνο της εγγυημένης λειτουργίας να προβαίνει στην προβλεπόμενη συντήρηση και να αποκαταστήσει

οποιαδήποτε βλάβη με τρόπο και σε χρόνο που περιγράφεται στις τεχνικές προδιαγραφές και στα λοιπά τεύχη της σύμβασης (α.215§2).

vi. Ο προμηθευτής ευθύνεται σε περίπτωση οριστικής απόρριψης ολόκληρης ή μέρους της συμβατικής ποσότητας των υλικών, με απόφαση του αποφαινομένου οργάνου ύστερα από γνωμοδότηση του αρμόδιου οργάνου, σε αντικατάστασή της με άλλη, που να είναι σύμφωνη με τους όρους της σύμβασης, μέσα σε τακτή προθεσμία που ορίζεται από την απόφαση αυτή. (α.213§1).

- **Βασικές υποχρεώσεις αναθέτουσας αρχής- Πληρωμή του αναδόχου (α.200)**

Την κύρια υποχρέωση της αναθέτουσας αρχής ως εργοδότης αποτελεί η καταβολή του συμβατικού ανταλλάγματος (αμοιβή), η μη εκπλήρωση ή καθυστέρηση της οποίας συνεπάγεται την υπερημερία της και αποτελεί γενεσιουργό αιτία δευτερογενών υποχρεώσεων (αποζημίωση). Αυτή η καταβολή που αποτελεί την παροχή του εργοδότη, έπεται της εκπλήρωσης της παροχής του αναδόχου.

Στις συμβάσεις προμηθειών αγαθών και γενικών υπηρεσιών **η πληρωμή** της αξίας των υλικών του προμηθευτή ή της υπηρεσίας γίνεται με έναν από τους εξής τρόπους εκτός και αν προβλέπεται κάτι διαφορετικό στα έγγραφα της σύμβασης:

α. Με την εξόφληση του 100% της συμβατικής αξίας μετά την οριστική παραλαβή των υλικών ή της υπηρεσίας.

β. Με την χορήγηση έντοκης προκαταβολής μέχρι ποσοστού 50% της συμβατικής αξίας χωρίς ΦΠΑ έναντι ισόποσης εγγύησης και την καταβολή του υπολοίπου είτε μετά την οριστική παραλαβή των υλικών είτε με πληρωμή ποσοστού 20% της συμβατικής αξίας χωρίς ΦΠΑ με το πρωτόκολλο παραλαβής κατόπιν του μακροσκοπικού ελέγχου και την εξόφληση της υπόλοιπης συμβατικής αξίας με τον συνολικό ΦΠΑ μετά την οριστική παραλαβή των υλικών.

Οι παραπάνω τρόποι πληρωμής εφαρμόζονται και στις τμηματικές παραδόσεις εφόσον αυτές προβλέπονται από την σύμβαση.

Απαραίτητη για τη διενέργεια της πληρωμής είναι η προσκόμιση ορισμένων δικαιολογητικών τα οποία κατ' ελάχιστον είναι τα εξής:

Στις συμβάσεις προμήθειας:

α) Πρωτόκολλο οριστικής ποσοτικής και ποιοτικής παραλαβής ή σε περίπτωση αυτοδίκαιης παραλαβής, αποδεικτικό προσκόμισης του υλικού στην αποθήκη, σύμφωνα με το άρθρο 208.

β) Αποδεικτικό εισαγωγής του υλικού στην αποθήκη του φορέα.

γ) Τιμολόγιο του προμηθευτή εις τριπλούν.

δ) Πιστοποιητικά Φορολογικής Ενημερότητας και Ασφαλιστικής Ενημερότητας σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις.

Στις συμβάσεις παροχής υπηρεσιών:

α) Πρωτόκολλο οριστικής παραλαβής του τμήματος που αφορά η πληρωμή ή του συνόλου του συμβατικού αντικείμενου σύμφωνα με το άρθρο 219.

β) Τιμολόγιο του αναδόχου.

γ) Πιστοποιητικά Φορολογικής Ενημερότητας και Ασφαλιστικής Ενημερότητας σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις.

Πέραν των ανωτέρω δικαιολογητικών οι αρμόδιες υπηρεσίες που διενεργούν τον έλεγχο και την πληρωμή, μπορούν να ζητήσουν και οποιοδήποτε άλλο δικαιολογητικό, εφόσον προβλέπεται στην κείμενη νομοθεσία ή στα έγγραφα της σύμβασης.

20. Τροποποίηση της σύμβασης (αρ.132 και 202του ν. 4412/2016)

Εφόσον συντρέχουν λόγοι δημοσίου συμφέροντος κι εύρυθμης λειτουργίας της διοικητικής σύμβασης, η αναθέτουσα αρχή μπορεί να τροποποιεί με μονομερή πράξη της τους συμβατικούς όρους της σύμβασης. Ο αντισυμβαλλόμενος που τυχόν ζημιώνεται από την τροποποίηση αυτή μπορεί να επιδιώξει την αποκατάσταση της ζημίας του κατά τις διατάξεις ΕισΝΑΚ 105-106.

1. Οι συμβάσεις μπορούν να τροποποιούνται χωρίς νέα διαδικασία σύναψης σύμβασης σε οποιαδήποτε από τις ακόλουθες περιπτώσεις:

α) όταν οι τροποποιήσεις, ανεξαρτήτως της χρηματικής αξίας τους, προβλέπονται σε σαφείς, ακριβείς και ρητές ρήτρες αναθεώρησης στα αρχικά έγγραφα της σύμβασης στις οποίες μπορεί να περιλαμβάνονται και ρήτρες αναθεώρησης τιμών ή προαιρέσεις. Οι ρήτρες αυτές αναφέρουν το αντικείμενο και τη φύση των ενδεχόμενων τροποποιήσεων ή προαιρέσεων, καθώς και τους όρους υπό τους οποίους μπορούν να ενεργοποιηθούν. Δεν προβλέπουν τροποποιήσεις ή προαιρέσεις που ενδέχεται να μεταβάλουν τη συνολική φύση της σύμβασης ή της συμφωνίας-πλαίσιο

β) για τα συμπληρωματικά έργα, υπηρεσίες ή αγαθά από τον αρχικό ανάδοχο, τα οποία κατέστησαν αναγκαία και δεν περιλαμβάνονταν στην αρχική σύμβαση, εφόσον η αλλαγή αναδόχου:

αα) δεν μπορεί να γίνει για οικονομικούς ή τεχνικούς λόγους, π.χ. απαιτήσεις εναλλαξιμότητας ή διαλειτουργικότητας με τον υφιστάμενο εξοπλισμό, υπηρεσίες ή εγκαταστάσεις που παρασχέθηκαν με τη διαδικασία σύναψης της αρχικής σύμβασης, και

ββ) θα συνεπαγόταν σημαντικά προβλήματα ή ουσιαστική επικάλυψη δαπανών για την αναθέτουσα αρχή.

Ωστόσο, οποιαδήποτε αύξηση της τιμής δεν υπερβαίνει το πενήντα τοις εκατό (50%) της αξίας της αρχικής σύμβασης. Σε περίπτωση διαδοχικών τροποποιήσεων, η σωρευτική αξία των τροποποιήσεων αυτών δεν μπορεί να υπερβαίνει το πενήντα τοις εκατό (50%) της αξίας της αρχικής σύμβασης ή της συμφωνίας-πλαίσιο.

γ) όταν πληρούνται σωρευτικά οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

αα) η ανάγκη τροποποίησης προέκυψε λόγω περιστάσεων που δεν ήταν δυνατόν να προβλεφθούν από μια επιμελή αναθέτουσα αρχή,

ββ) η τροποποίηση δεν μεταβάλλει τη συνολική φύση της σύμβασης,

γγ) οποιαδήποτε αύξηση της τιμής δεν υπερβαίνει το 50% της αξίας της αρχικής σύμβασης ή της συμφωνίας-πλαίσιο.

δ) όταν ένας νέος ανάδοχος υποκαθιστά εκείνον στον οποίο ανατέθηκε αρχικά η σύμβαση από την αναθέτουσα αρχή, συνεπεία:

αα) ρητής ρήτρας αναθεώρησης ή προαίρεσης, σύμφωνης με την περίπτωση α',

ββ) ολικής ή μερικής διαδοχής του αρχικού αναδόχου, λόγω εταιρικής αναδιάρθρωσης, περιλαμβανομένων της εξαγοράς, της απορρόφησης, της συγχώνευσης ή καταστάσεων αφερεγγυότητας ιδίως στο πλαίσιο προπρωχευτικών ή πτωχευτικών διαδικασιών, από άλλον οικονομικό φορέα, ο οποίος πληροί τα κριτήρια ποιοτικής επιλογής που καθορίστηκαν αρχικά, υπό τον όρο ότι η διαδοχή δεν συνεπάγεται άλλες ουσιώδεις τροποποιήσεις της σύμβασης και δεν γίνεται με σκοπό την αποφυγή της εφαρμογής του παρόντος Βιβλίου ή

γγ) περίπτωσης που η αναθέτουσα αρχή αναλαμβάνει τις υποχρεώσεις του κύριου αναδόχου έναντι των υπεργολάβων του και εφόσον η δυνατότητα αυτή προβλέπεται στις κείμενες διατάξεις, σύμφωνα με το άρθρο 131,

ε) όταν οι τροποποιήσεις, ανεξαρτήτως της αξίας τους, δεν είναι ουσιώδεις κατά την έννοια της παρ. 4 του παρόντος.

Οι αναθέτουσες αρχές που τροποποιούν μία σύμβαση δημοσιεύουν σχετική γνωστοποίηση στην Επίσημη Εφημερίδα της Ένωσης. Η γνωστοποίηση αυτή περιέχει

τις πληροφορίες που προβλέπονται στο Μέρος Ζ' του Παραρτήματος V του Προσαρτήματος Α' και δημοσιεύεται, σύμφωνα με το άρθρο 65.

2. Χωρίς να απαιτείται επαλήθευση αν τηρούνται οι προϋποθέσεις των περιπτώσεων α' έως δ' της παρ. 4 του παρόντος, οι συμβάσεις μπορεί να τροποποιούνται χωρίς νέα διαδικασία σύναψης δημόσιας σύμβασης, σύμφωνα με το παρόν Βιβλίο, εφόσον η αξία της τροποποίησης είναι κατώτερη και των δύο ακόλουθων τιμών:

α) των κατώτατων ορίων του άρθρου 5, και

β) του δέκα τοις εκατό (10%) της αξίας της αρχικής σύμβασης για τις συμβάσεις υπηρεσιών και προμηθειών και του 15% της αξίας της αρχικής σύμβασης για τις συμβάσεις έργων.

Η τροποποίηση δεν μπορεί να μεταβάλει τη συνολική φύση της σύμβασης ή της συμφωνίας-πλαίσιο. Σε περίπτωση διαδοχικών τροποποιήσεων, η αξία τους υπολογίζεται βάσει της καθαρής σωρευτικής αξίας των διαδοχικών τροποποιήσεων.

3. Για τον υπολογισμό της τιμής που προβλέπεται στην παρ. 2 του παρόντος και στις περιπτώσεις β' και γ' της παρ. 1, όταν η σύμβαση περιλαμβάνει ρήτρα τιμαριθμικής αναπροσαρμογής, η αναπροσαρμοσμένη τιμή είναι η τιμή αναφοράς.

4. Η τροποποίηση σύμβασης ή συμφωνίας-πλαίσιο κατά τη διάρκεια της θεωρείται ουσιώδης κατά την έννοια της περίπτωσης ε' της παρ. 1 του παρόντος, εφόσον καθιστά τη σύμβαση ή τη συμφωνία-πλαίσιο ουσιωδώς διαφορετική, ως προς τον χαρακτήρα, από την αρχικώς συναφθείσα. Σε κάθε περίπτωση, με την επιφύλαξη των παραγράφων 1 και 2 του παρόντος, μία τροποποίηση θεωρείται ουσιώδης όταν πληροί μία ή περισσότερες από τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

α) η τροποποίηση εισάγει όρους οι οποίοι, εάν είχαν αποτελέσει μέρος της αρχικής διαδικασίας σύναψης σύμβασης, θα είχαν επιτρέψει τη συμμετοχή διαφορετικών υποψηφίων από αυτούς που επιλέχθηκαν αρχικώς ή στην αποδοχή άλλης προσφοράς από εκείνη που επελέγη αρχικώς ή θα προσέλκυαν και άλλους συμμετέχοντες στη διαδικασία σύναψης σύμβασης,

β) η τροποποίηση αλλάζει την οικονομική ισορροπία της σύμβασης ή της συμφωνίας-πλαίσιο υπέρ του αναδόχου, κατά τρόπο που δεν προβλεπόταν στην αρχική σύμβαση ή συμφωνία-πλαίσιο,

γ) η τροποποίηση επεκτείνει σημαντικά το αντικείμενο της σύμβασης ή της συμφωνίας-πλαίσιο,

δ) όταν νέος ανάδοχος υποκαθιστά εκείνον στον οποίο είχε ανατεθεί αρχικώς η σύμβαση σε περιπτώσεις διαφορετικές από τις προβλεπόμενες στην περίπτωση δ' της παραγράφου 1.

5. Απαιτείται νέα διαδικασία σύναψης σύμβασης, σύμφωνα με το παρόν Βιβλίο, για τροποποιήσεις των διατάξεων μίας δημόσιας σύμβασης ή μίας συμφωνίας-πλαίσιο κατά τη διάρκειά τους, που είναι διαφορετικές από τις προβλεπόμενες στις παραγράφους 1 και 2 του παρόντος.

Στις δημόσιες συμβάσεις προμηθειών αγαθών και γενικών υπηρεσιών απαραίτητη προϋπόθεση για την τροποποίηση όρου της σύμβασης είναι η λήψη προηγουμένως γνωμοδότησης του αρμοδίου οργάνου **(α.201)**

21. Ολοκλήρωση της σύμβασης (αρ.202 του ν. 4412/2016)

Ο τρόπος εξέλιξης της συμβατικής έννομης σχέσης από τη δημόσια σύμβαση, το αν θα εξελιχθεί ομαλά ή ανώμαλα, εξαρτάται από την εκπλήρωση των σχετικών υποχρεώσεων των αντισυμβαλλομένων. Η ομαλή εξέλιξη της σύμβασης έχει ως αποτέλεσμα την παραλαβή της υπηρεσίας/ προμήθειας από το δημόσιο φορέα.

Συγκεκριμένα για τις δημόσιες συμβάσεις προμήθειας και γενικών υπηρεσιών η σύμβαση θεωρείται ότι εκτελέστηκε όταν:

α) Σε περίπτωση προμήθειας παραδόθηκε ολόκληρη η ποσότητα ή, σε περίπτωση διαιρετού υλικού, η ποσότητα που παραδόθηκε υπολείπεται της συμβατικής, κατά μέρος που κρίνεται ως ασήμαντο από το αρμόδιο όργανο. Σε περίπτωση παροχής υπηρεσιών αυτές παρασχέθηκαν στο σύνολο τους ή σε περίπτωση διαιρετής υπηρεσίας, το αντικείμενο που παραδόθηκε υπολείπεται του συμβατικού, κατά μέρος που κρίνεται ως ασήμαντο από το αρμόδιο όργανο και έχει παρέλθει η καταληκτική ημερομηνία για την περαίωση της σύμβασης που έχει τεθεί στην διακήρυξη.

β) Παραλήφθηκαν οριστικά ποσοτικά και ποιοτικά τα υλικά ή οι υπηρεσίες που παραδόθηκαν.

γ) Έγινε η αποπληρωμή του συμβατικού τιμήματος, αφού προηγουμένως επιβλήθηκαν κυρώσεις ή εκπτώσεις και

δ) Εκπληρώθηκαν και οι λοιπές συμβατικές υποχρεώσεις και από τα δύο συμβαλλόμενα μέρη και αποδεσμεύθηκαν οι σχετικές εγγυήσεις κατά τα προβλεπόμενα από τη σύμβαση.

Ειδικότερα για τις συμβάσεις προμήθειας αγαθών για την **παραλαβή** των υλικών ισχύουν τα εξής **(α.208-209)**:

Η παραλαβή των υλικών γίνεται από Επιτροπές. Κατά τη διαδικασία της παραλαβής καλείται να παραστεί, εφόσον το επιθυμεί, ο προμηθευτής και διενεργείται ποσοτικός και ποιοτικός έλεγχος. Όσον αφορά το χρόνο παραλαβής των υλικών και την έκδοση των σχετικών πρωτοκόλλων παραλαβής, αυτά πραγματοποιούνται μέσα στον καθοριζόμενο από τη σύμβαση χρόνο.

Σε περίπτωση που η σύμβαση προβλέπει μόνο μακροσκοπική εξέταση, συντάσσεται από την επιτροπή παραλαβής πρωτόκολλο οριστικής παραλαβής ή απόρριψης μετά τη διενέργεια από αυτή μακροσκοπικού ελέγχου.

Όταν η σύμβαση προβλέπει εκτός από την μακροσκοπική εξέταση και άλλους ελέγχους, ιδίως χημική ή μηχανική εξέταση ή πρακτική δοκιμασία, συντάσσεται από την επιτροπή παραλαβής εκτός από το πρωτόκολλο μακροσκοπικού ελέγχου και δειγματοληψίας και πρωτόκολλο οριστικής παραλαβής ή απόρριψης.

Εάν, λόγω της φύσης του είδους όλοι οι προβλεπόμενοι έλεγχοι γίνονται από την επιτροπή παραλαβής και δεν μεσολαβούν εργαστηριακοί και λοιποί έλεγχοι για τη σύνταξη του ανωτέρω πρωτοκόλλου, τούτο συντάσσεται από την επιτροπή χωρίς να προηγηθεί σύνταξη πρωτοκόλλου μακροσκοπικού ελέγχου και δειγματοληψίας.

Μετά την ολοκλήρωση της άνω διαδικασίας η Επιτροπή Παραλαβής μπορεί:

- α. να παραλάβει το υλικό
- β. να παραλάβει το υλικό με παρατηρήσεις λόγω αποκλίσεων από τις τεχνικές προδιαγραφές της σύμβασης
- γ. να απορρίψει το υλικό.

Αντίστοιχα για τις δημόσιες συμβάσεις γενικών υπηρεσιών ως προς την παραλαβή ισχύουν τα ακόλουθα **(α.219-220)**:

Η παραλαβή των παρεχόμενων υπηρεσιών ή/και παραδοτέων γίνεται από Επιτροπή παραλαβής. Κατά τη διαδικασία παραλαβής διενεργείται ο απαιτούμενος έλεγχος, σύμφωνα με τα οριζόμενα στη σύμβαση, μπορεί δε να καλείται να παραστεί και ο ανάδοχος. Αν η επιτροπή παραλαβής κρίνει ότι οι παρεχόμενες υπηρεσίες ή/και τα παραδοτέα δεν ανταποκρίνονται πλήρως στους όρους της σύμβασης, συντάσσεται πρωτόκολλο προσωρινής παραλαβής, που αναφέρει τις παρεκκλίσεις που διαπιστώθηκαν από τους όρους της σύμβασης και γνωμοδοτεί αν οι αναφερόμενες παρεκκλίσεις επηρεάζουν την καταλληλότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών ή/και παραδοτέων και συνεπώς αν μπορούν οι τελευταίες να καλύψουν τις σχετικές ανάγκες.

Στην περίπτωση που διαπιστωθεί ότι δεν επηρεάζεται η καταλληλότητα, με αιτιολογημένη απόφαση του αρμόδιου αποφαινόμενου οργάνου, μπορεί να εγκριθεί η παραλαβή των εν λόγω παρεχόμενων υπηρεσιών ή/ και παραδοτέων, με έκπτωση επί της συμβατικής αξίας, η οποία θα πρέπει να είναι ανάλογη προς τις διαπιστωθείσες παρεκκλίσεις. Μετά την έκδοση της ως άνω απόφασης, η επιτροπή παραλαβής υποχρεούται να προβεί στην οριστική παραλαβή των παρεχόμενων υπηρεσιών ή/και

παραδοτέων της σύμβασης και να συντάξει σχετικό πρωτόκολλο οριστικής παραλαβής, σύμφωνα με τα αναφερόμενα στην απόφαση.

Το πρωτόκολλο οριστικής παραλαβής εγκρίνεται από το αρμόδιο αποφαινόμενο όργανο με απόφασή του, η οποία κοινοποιείται υποχρεωτικά και στον ανάδοχο. Αν παρέλθει χρονικό διάστημα μεγαλύτερο των 30 ημερών από την ημερομηνία υποβολής του και δεν ληφθεί σχετική απόφαση για την έγκριση ή την απόρριψή του, θεωρείται ότι η παραλαβή έχει συντελεσθεί αυτοδίκαια.

Ανεξάρτητα από την, κατά τα ανωτέρω, αυτοδίκαιη παραλαβή και την πληρωμή του αναδόχου, πραγματοποιούνται οι προβλεπόμενοι από τη σύμβαση έλεγχοι από Επιτροπή που συγκροτείται με απόφαση του αρμοδίου αποφαινόμενου οργάνου, στην οποία δεν μπορεί να συμμετέχουν ο Πρόεδρος και τα μέλη της Επιτροπής Ερευνών και Διαχείρισης που πραγματοποίησε την παραλαβή στον προβλεπόμενο από την σύμβαση χρόνο. Η παραπάνω επιτροπή παραλαβής προβαίνει σε όλες τις διαδικασίες παραλαβής που προβλέπονται από την σύμβαση και συντάσσει τα σχετικά πρωτόκολλα. Οι εγγυητικές επιστολές προκαταβολή και καλής εκτέλεσης δεν επιστρέφονται πριν την ολοκλήρωση όλων των προβλεπομένων από τη σύμβαση ελέγχων και τη σύνταξη των σχετικών πρωτοκόλλων. Οποιαδήποτε ενέργεια που έγινε από την αρχική επιτροπή παραλαβής, δεν λαμβάνεται υπόψη.

Σε περίπτωση οριστικής απόρριψης ολόκληρου ή μέρους των παρεχόμενων υπηρεσιών ή /και παραδοτέων, με έκπτωση επί της συμβατικής αξίας, με απόφαση του αρμοδίου αποφαινόμενου οργάνου, ύστερα από γνωμοδότηση της Επιτροπής Ερευνών και Διαχείρισης παραλαβής, μπορεί να εγκρίνεται αντικατάσταση των υπηρεσιών ή/και παραδοτέων αυτών με άλλα, που να είναι, σύμφωνα με τους όρους της σύμβασης, μέσα σε τακτή προθεσμία που ορίζεται από την απόφαση αυτή. Αν η αντικατάσταση γίνεται μετά τη λήξη της συνολικής διάρκειας της σύμβασης, η προθεσμία που ορίζεται για την αντικατάσταση δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερη του 25% της συνολικής διάρκειας της σύμβασης, ο δε πάροχος των υπηρεσιών θεωρείται ως εκπρόθεσμος και υπόκειται σε ποινικές ρήτρες, λόγω εκπρόθεσμης παράδοσης.

Αν ο ανάδοχος δεν αντικαταστήσει τις υπηρεσίες ή/και τα παραδοτέα που απορρίφθηκαν μέσα στην προθεσμία που του τάχθηκε και εφόσον έχει λήξει η συνολική διάρκεια, κηρύσσεται έκπτωτος και υπόκειται στις προβλεπόμενες κυρώσεις.

22. Ανώμαλη εξέλιξη της δημόσιας σύμβασης

Τυπικές περιπτώσεις ανώμαλης εξέλιξης της σύμβασης είναι η αδυναμία παροχής και η υπερημερία του οφειλέτη (αναδόχου), η υπερημερία του δανειστή (αναθέτουσα αρχή) και η πλημμελής εκπλήρωση της παροχής.

Από τη μη εκπλήρωση ή την πλημμελή εκπλήρωση των υποχρεώσεων, κύριων και παρεπόμενων της δημόσιας σύμβασης εκ μέρους του αναδόχου γεννώνται αξιώσεις της αναθέτουσας αρχής. Έτσι η αναθέτουσα αρχή δύναται να προβεί στην επιβολή κυρώσεων προς τον ανάδοχο που δεν εκπληρώνει ή εκπληρώνει πλημμελώς τις υποχρεώσεις του, εφόσον όμως οι κυρώσεις αυτές προβλέπονται είτε από το νόμο είτε από τη σύμβαση.

Οι κυρώσεις αυτές μπορεί να είναι οι εξής :

- i. Έκπτωση αναδόχου (α.160,191,203)
- ii. Ποινικές ρήτρες (α.218)
- iii. Πρόστιμο
- iv. Πειθαρχική ποινή
- v. Κατάπτωση εγγυήσεων

Οι κυρώσεις αυτές μπορεί να επιβάλλονται και διαζευκτικά ή σωρευτικά.

Στις δημόσιες συμβάσεις προμηθειών προβλέπεται π.χ. ως κύρωση η επιβολή προστίμων. Έτσι, σε περίπτωση που το υλικό φορτωθεί- παραδοθεί ή αντικατασταθεί μετά τη λήξη του συμβατικού χρόνου και μέχρι λήξης του χρόνου της παράτασης που χορηγήθηκε, επιβάλλεται πρόστιμο 5% επί της συμβατικής αξίας της ποσότητας που παραδόθηκε εκπρόθεσμα.

Ειδικά η Έκπτωση Αναδόχου (α.160, 191, 203) :

Προβλέπεται ως ενδεχόμενη κύρωση για κάθε περίπτωση υπαιτίας (με δόλο ή αμέλεια) αντισυμβατικής συμπεριφοράς του αναδόχου.

Σε ορισμένες περιπτώσεις είναι μάλιστα υποχρεωτική. Ιδίως στις συμβάσεις δημοσίων προμηθειών και παροχής γενικών υπηρεσιών (α.203) ο ανάδοχος κηρύσσεται υποχρεωτικά έκπτωτος από την ανάθεση που έγινε στο όνομα του και από κάθε δικαίωμα που απορρέει από αυτήν, με απόφαση του αρμοδίου αποφαινόμενου οργάνου, ύστερα από γνωμοδότηση του αρμοδίου οργάνου στις κάτωθι περιπτώσεις:

- α) στην περίπτωση που δεν προσέλθει για την υπογραφή της σύμβασης (α.105§5),
- β) σε περίπτωση δημόσιας σύμβασης προμηθειών, εφόσον δε φόρτωσε, παρέδωσε ή αντικατέστησε τα συμβατικά υλικά ή δεν επισκεύασε ή συντήρησε αυτά μέσα στον συμβατικό χρόνο ή στον χρόνο παράτασης που του δόθηκε, σύμφωνα με όσα προβλέπονται στο άρθρο 206 του ν. 4412/2016,
- γ) στην περίπτωση δημόσιας σύμβασης υπηρεσιών:

αα) αν δεν εκπληρώσει τις συμβατικές του υποχρεώσεις ή δεν συμμορφωθεί με τις γραπτές εντολές της υπηρεσίας, που είναι σύμφωνες με την σύμβαση ή τις κείμενες διατάξεις και ββ) αν υπερέβη υπαίτια τη συνολική προθεσμία εκτέλεσης της σύμβασης, λαμβανομένων υπόψη των παρατάσεων.

Στον οικονομικό φορέα που κηρύσσεται έκπτωτος από την κατακύρωση, ανάθεση ή σύμβαση, επιβάλλονται, με απόφαση του αποφαινόμενου οργάνου, ύστερα από γνωμοδότηση του αρμοδίου οργάνου, το οποίο υποχρεωτικά καλεί τον ενδιαφερόμενο προς παροχή εξηγήσεων, αθροιστικά, οι παρακάτω κυρώσεις:

α) Ολική κατάπτωση της εγγύησης συμμετοχής ή καλής εκτέλεσης της σύμβασης, κατά περίπτωση.

β) Είσπραξη εντόκως της προκαταβολής που χορηγήθηκε στον έκπρωτο από τη σύμβαση ανάδοχο είτε από ποσόν που δικαιούται να λάβει είτε με κατάθεση του ποσού από τον ίδιο είτε με κατάπτωση της εγγύησης προκαταβολής. Ο υπολογισμός των τόκων γίνεται από την ημερομηνία λήψης της προκαταβολής από τον προμηθευτή μέχρι την ημερομηνία έκδοσης της απόφασης κήρυξης του ως έκπτωτου, με το ισχύον κάθε φορά ανώτατο όριο επιτοκίου για τόκο από δικαιοπραξία, από την ημερομηνία δε αυτή και μέχρι της επιστροφής της, με το ισχύον κάθε φορά επιτόκιο για τόκο υπερημερίας.

Επιπλέον μπορεί να επιβληθεί προσωρινός αποκλεισμός του αναδόχου από το σύνολο των συμβάσεων προμηθειών ή υπηρεσιών

Οι οικείες νομοθετικές διατάξεις διαγράφουν ειδική προδικασία για την έκπτωση του αναδόχου. Ειδικότερα αν υφίσταται λόγος έκπτωσης, κοινοποιείται στον ανάδοχο, με εξαίρεση την περίπτωση της μη προσέλευσής του για υπογραφή της σύμβασης, ειδική πρόσκληση της διευθύνουσας υπηρεσίας η οποία προκειμένου να είναι σύννομη θα πρέπει να αναφέρεται απαραίτητα στις διατάξεις του άρθρου 160 Ν.4412/2016 και να περιλαμβάνει συγκεκριμένη περιγραφή ενεργειών ή εργασιών που πρέπει να εκτελέσει ο ανάδοχος μέσα στην τασσόμενη προθεσμία. Η δε τασσόμενη προθεσμία πρέπει να είναι εύλογη, δεν μπορεί να είναι μικρότερη των δέκα (10) ημερών και μεγαλύτερη των τριάντα (30) ημερών, ενώ όταν ζητείται η λήψη μέτρων για αποτροπή επείγοντος κινδύνου η προθεσμία μπορεί να είναι και μικρότερη των δέκα (10) ημερών.

Αν η προθεσμία παρέλθει χωρίς ο ανάδοχος να συμμορφωθεί, κηρύσσεται έκπτωτος αμέσως και πάντως πριν την παρέλευση δεκαπέντε (15) ημερών από την πάροδο της προθεσμίας, με απόφαση του προϊσταμένου της διευθύνουσας υπηρεσίας.

Ο ανάδοχος μπορεί να ασκήσει ένσταση κατά της απόφασης που τον κηρύσσει έκπρωτο, η οποία εκδικάζεται από την Προϊστάμενη Αρχή εντός 2 μηνών.

Αν ασκηθεί εμπρόθεσμα ένσταση αναστέλλονται τα αποτελέσματα της έκπτωσης μέχρι να εκδοθεί η απόφαση της Προϊστάμενης Αρχής. Η απόφαση επί της ενστάσεως εκδίδεται, μετά γνώμη του αρμόδιου Τεχνικού Συμβουλίου, από την προϊσταμένη αρχή και κοινοποιείται υποχρεωτικά, εντός δύο (2) μηνών από την κατάθεσή της. Η αποδοχή ή απόρριψη της ένστασης πρέπει να είναι αιτιολογημένη.

Η ανωτέρω απόφαση - εισήγηση θα αποσταλεί προς έγκριση στη Διοικούσα Επιτροπή του Διεθνούς Πανεπιστημίου της Ελλάδος σύμφωνα με όσα ορίζει το αρθ. 68 παρ. 1 του ν. 4485/2017.

.....
Ακριβές απόσπασμα

Θεσσαλονίκη, 12-01-2021

Ο Πρόεδρος της Επιτροπής Ερευνών
και Διαχείρισης του ΕΛΚΕ/ΔΙΠΑΕ

Καθηγητής Αγγελόπουλος Σταμάτης